เขตการใช้ที่ดิน

ตำบลบ้านหลวง

อำเภอดอนตูม

จังหวัดนครปฐม

เอกสารวิชาการเลขที่ 7(0405)/03/55 สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1 ปทุมธานี

กันยายน 2555 กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สารบัญ

		หน้า
สารบัญ		**I**
สารบัญตาราง		**III**
สารบัญรูป		**VI**
บทที่ 1	**บทนำ**	**1-1**
1.1	หลักการและเหตุผล	1-1
1.2	วัตถุประสงค์	1-1
1.3	สถานที่ ระยะเวลา และผู้ดำเนินการ	1-1
1.4	ขั้นตอนการดำเนินการ	1-2
1.5	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	1-2
บทที่ 2	**สภาพทั่วไปของพื้นที่**	**2-1**
2.1	ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2	สภาพภูมิประเทศ	2-2
2.3	สภาพภูมิอากาศ	2-4
2.4	สภาพสังคมและการรวมกลุ่มเกษตรกร	2-7
2.5	สภาพเศรษฐกิจ	2-7
บทที่ 3	**สถานภาพทรัพยากร**	**3-1**
3.1	ทรัพยากรที่ดินและการใช้ที่ดิน	3-1
3.2	ทรัพยากรน้ำ	3-7
3.3	ทรัพยากรป่าไม้	3-7
3.4	สภาพการใช้ที่ดิน	3-7
บทที่ 4	**การประเมินคุณภาพที่ดิน**	**4-1**
4.1	ประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน	4-1
4.2	คุณภาพที่ดินที่นำมาประเมิน	4-2
4.3	การจำแนกชั้นความเหมาะสมของที่ดิน	4-3
บทที่ 5	**ศักยภาพของพื้นที่ ปัญหา ความต้องการและทัศนคติของเกษตรกร**	**5-1**
5.1	ทัศนคติของเกษตรกรด้านการใช้และการพัฒนาที่ดิน	5-1
5.2	ปัญหาและความต้องการของเกษตรกร	5-7

สารบัญ (ต่อ)

		หน้า
	5.3 ศักยภาพของพื้นที่	5-9
บทที่ 6	**เขตการใช้ที่ดิน**	**6-1**
	6.1 การกำหนดเขตการใช้ที่ดิน	6-1
	6.2 แผนการพัฒนาที่ดินเพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิตด้านการเกษตร	6-5
	6.3 ข้อเสนอแนะการนำแผนการใช้ที่ดินไปสู่การจัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาที่ดิน	6-6
บรรณานุกรม		

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1	สถิติข้อมูลภูมิอากาศ จังหวัดนครปฐม(สถานีอุตุนิยมวิทยากำแพงแสน)	2-6
ตารางที่ 3-1	สมบัติทางกายภาพและเคมีของดิน ตำบลบ้านหลวง อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม	3-6
ตารางที่ 3-2	สภาพการใช้ที่ดินตามประเภทต่างๆ ในปัจจุบันตำบลบ้านหลวง อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม	3-8
ตารางที่ 4-1	ประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินตำบลบ้านหลวง อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม	4-1
ตารางที่ 4-2	ชั้นความเหมาะสมของที่ดินตำบลบ้านหลวง อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม	4-4
ตารางที่ 4-3	ชั้นความเหมาะสมสูง(S1) ของที่ดินแต่ละประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน ตำบลบ้านหลวง อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม	4-5
ตารางที่ 4-4	ชั้นความเหมาะสมปานกลาง(S2) ของที่ดินแต่ละประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน ตำบลบ้านหลวง อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม	4-6
ตารางที่ 5-1	ทัศนคติของเกษตรกรด้านการใช้และพัฒนาที่ดิน ตำบลบ้านหลวง อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม	5-2
ตารางที่ 6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลบ้านหลวง อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม	6-5

สารบัญรูป

		หน้า
รูปที่ 2-1	แผนที่ขอบเขตการปกครองตำบลบ้านหลวง อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม	2-3
รูปที่ 2	สมดุลของน้ำในดินเพื่อการเกษตร จังหวัดนครนครปฐม (สถานีอุตุนิยมวิทยากำแพงแสน)	2-6
รูปที่ 3-1	แผนที่สถานภาพทรัพยากรที่ดิน/หน่วยที่ดินตำบลบ้านหลวง อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม	3-5
รูปที่ 3-2	สัดส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินตำบลบ้านหลวง อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม	3-8
รูปที่ 3-3	แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลบ้านหลวง อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม	3-10
รูปที่ 5-1	ปัญหาในการประกอบอาชีพการเกษตร	5-8
รูปที่ 5-2	ปัญหาด้านการครองชีพและด้านอื่นๆ	5-8
รูปที่ 5-3	ความต้องการความช่วยเหลือและส่งเสริมจากราชการ	5-9
รูปที่ 6-1	แผนที่เขตการใช้ที่ดิน ตำบลบ้านหลวง อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม	6-7

บทที่ 1
บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ในอดีตที่ผ่านมาประเทศไทยได้นำทรัพยากรธรรมชาติไปใช้ในการพัฒนาประเทศ โดย ขาดการ จัดการอย่างมีระบบเป็นผลให้ทรัพยากรธรรมชาติเกิดความเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะทรัพยากรดินซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานของการพัฒนาทั้งทางด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และกิจการบริการอื่นๆ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติไปอย่างฟุ่มเฟือย โดยขาดการบริหารจัดการอย่างเหมาะสมเป็นเหตุให้มีการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ซึ่งเป็นการทำลายแหล่งต้นน้ำลำธาร โดยตรงจนก่อให้เกิดความไม่สมดุลตามธรรมชาติ ซึ่งส่งผลให้เกิดภาวะน้ำท่วมภัยแล้งหรือแผ่นดินถล่ม และยังส่งผลให้เกิดปัญหาการแย่งชิงทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งทรัพยากรดินและทรัพยากรน้ำอย่างรุนแรงอันก่อให้เกิดผลเสียหายต่อความเป็นอยู่ของประชากรและระบบเศรษฐกิจของประเทศ

ดังนั้นกรมพัฒนาที่ดิน โดยสำนักนโยบายและแผนการใช้ที่ดินจึงได้จัดทำเขตการใช้ที่ดินระดับตำบลโดยพิจารณาจากข้อมูลสภาพพื้นที่ ความต้องการของชุมชน แนวนโยบายด้านการเกษตรของรัฐและท้องถิ่นในระดับต่างๆ นำมาวิเคราะห์กำหนดเขตการใช้ที่ดินระดับตำบล แล้วนำเสนอผลรายงานประกอบแผนที่ขนาดมาตราส่วน 1 : 25,000 พร้อมข้อเสนอแนะด้านการจัดการที่ดิน

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 กำหนดเขตการใช้ที่ดินทางการเกษตร พร้อมทั้งจัดทำแผนที่และรายงานเพื่อเสนอแนะแนวทางการใช้ที่ดิน เพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในตำบล

1.2.2 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

1.3 สถานที่ ระยะเวลา และผู้ดำเนินงาน

1.3.1 สถานที่ดำเนินงาน พื้นที่ตำบลบ้านหลวง อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม

1.3.2 ระยะเวลาดำเนิน งาน ระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2554 – 30 กันยายน 2555

1.3.3 ผู้ดำเนินงาน กลุ่ม วางแผนการใช้ที่ดิน สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1

1.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.4.1 ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลด้านกายภาพ จากฐานข้อมูลแผนที่ขนาดมาตราส่วน 1 : 25,000 อาทิ ข้อมูลดินและสภาพการใช้ที่ดิน พร้อมทั้งข้อมูล ด้านป่าไม้ตามกฎหมาย ชลประทาน ปฏิรูปที่ดินและ ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ เป็นต้น ตลอดจนวิเคราะห์ข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งการประเมินความเหมาะสมของที่ดินด้าน การเกษตร

1.4.2 ศึกษาวิเคราะห์ด้านนโยบายการใช้ที่ดินทั้งในระดับชาติ ระดับกระทรวง ระดับจังหวัด และระดับท้องถิ่น

1.4.3 นำเสนอขั้นตอนการดำเนินงานและรูปแบบของการกำหนดเขตการใช้ที่ดินระดับตำบล ให้กับส่วนราชการในพื้นที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงเกษตรกรและหมอดินอาสาในพื้นที่พร้อมรับฟังข้อเสนอแนะ เพื่อการปรับปรุงข้อมูลให้มีความสมบูรณ์

1.4.4 สำรวจทัศนคติ ปัญหาและความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่ เพื่อนำมาวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และข้อจำกัดในการพัฒนาด้านเกษตรกรรม โดยนำมาประมวลผลร่วมกับข้อมูลในข้อ 1.4.1

1.4.5 กำหนดเขตการใช้ที่ดินระดับตำบล พร้อมข้อเสนอแนะด้านการจัดการทรัพยากรในพื้นที่

1.4.6 จัดทำรายงานเขตการใช้ที่ดินระดับตำบล พร้อมข้อเสนอแนะ ประกอบกับแผนที่ขนาดมาตราส่วน 1 : 25,000

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 เป็นแนวทางในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติระดับตำบลอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน โดยคำนึงถึงแนวนโยบายของรัฐในระดับต่างๆ

1.5.2 เขตการใช้ที่ดินระดับตำบล สามารถใช้เป็นฐานข้อมูลในการพิจารณากำหนดเป้าหมายการพัฒนาด้านเกษตรกรรมระดับตำบล เพื่อเพิ่มผลผลิต และการใช้ทรัพยากรที่ดินอย่างยั่งยืน

บทที่ 2

สภาพทั่วไปของพื้นที่

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ที่ตั้ง

ตำบลบ้านหลวงตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของอำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม(รูปที่ 2-1)

อาณาเขต

ทิศเหนือ	ติดกับ	ตำบลห้วยด้วน, ตำบลดอนพุทรา อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม
ทิศใต้	ติดกับ	ตำบลดอนรวก อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม
ทิศตะวันออก	ติดกับ	ตำบลวัดละมุด, ตำบลแหลมบัว อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม
ทิศตะวันตก	ติดกับ	ตำบลดอนรวก อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม

ตำบลบ้านหลวง มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 7,171 ไร่ หรือประมาณ 11.47 ตารางกิโลเมตร แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 5 หมู่บ้านดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านฝั่งคลอง
หมู่ที่ 2 บ้านหลวง
หมู่ที่ 3 บ้านคอกวัว
หมู่ที่ 4 บ้านหนองกระพี้
หมู่ที่ 5 บ้านหนองกระพี้

2.2 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นที่ราบลุ่ม เป็นส่วนหนึ่งของที่ราบแม่น้ำท่าจีน เกิดจากการทับถมของตะกอนลำน้ำ มีแหล่งน้ำธรรมชาติ เหมาะกับการทำสวน ทำนา ทำไร่ ความสูงของพื้นที่อยู่ที่ 4 เมตร เหนือระดับน้ำทะเลปานกลาง

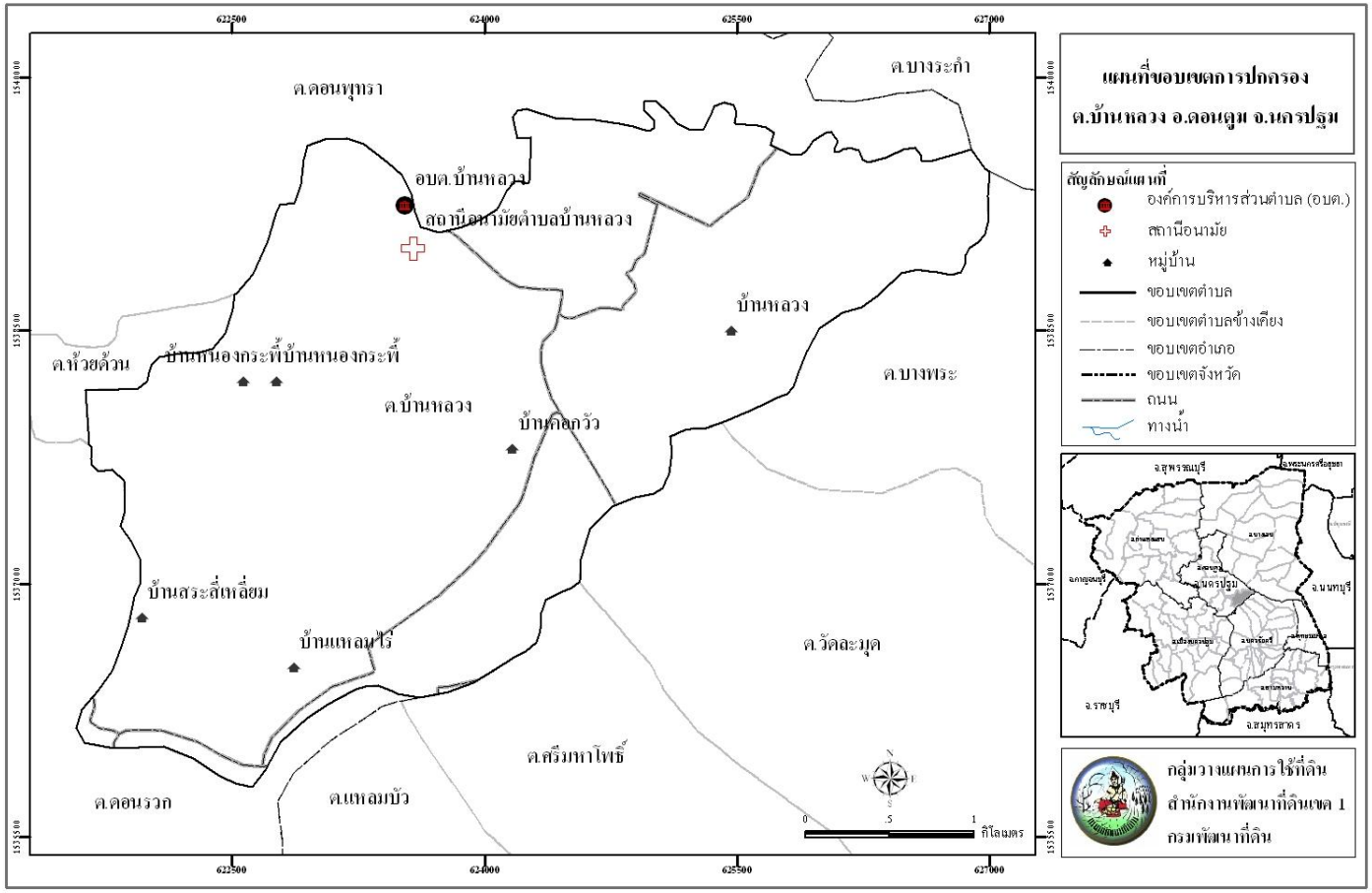

รูปที่ 2-1 แผนที่เขตการปกครอง ตำบลบ้านหลวง อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม

ที่มา : กรมการปกครอง 2548

เขตการใช้ที่ดินตำบลบ้านหลวง อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม

2.3 สภาพภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศของตำบลบ้านหลวง อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม จัดอยู่ในภูมิอากาศแบบร้อนชื้นสลับแล้ง (tropical wet and dry climate) ตามการจำแนกภูมิอากาศตามแบบของ KOPPEN (KOPPEN's classification) ในเขตนี้จะมีฤดูฝนและฤดูแล้งแตกต่างกันอย่างชัดเจน สามารถแบ่งได้ 3 ฤดู คือ ฤดูร้อนเริ่ม ประมาณเดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนเมษายน โดยได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ฤดูฝน เริ่มประมาณเดือนพฤษภาคมถึงกันยายน โดยฤดูนี้จะเริ่มมีมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งเป็นลมชื้นพัดปกคลุม ทำให้ฝนตกแพร่กระจายตามร่องมรสุมประกอบกับร่องความกดอากาศต่ำ(depression) พาดผ่านทางทิศตะวันออกทำให้อากาศชุ่มชื้นและมีฝนตกชุก โดยเฉพาะในเดือนกันยายนอากาศจะชุ่มชื้น ส่วนฤดูหนาว เริ่มประมาณเดือนเดือนตุลาคมถึงมกราคม โดยได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ อากาศจะหนาวเย็นสลับกับอากาศร้อน

จากสถิติภูมิอากาศของสถานีอุตุนิยมวิทยากำแพงแสน ในรอบ 20 ปี (พ.ศ. 2535-2554) ได้นำมาพิจารณาเป็นตัวแทนลักษณะภูมิอากาศในพื้นที่ ตำบลบ้านหลวง อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม สามารถสรุปได้ดังนี้ (ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-2)

2.3.1 ปริมาณน้ำฝน มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยทั้งปีประ มาณ 1,053.61 มิลลิเมตร เดือนที่มีปริมาณฝนตกเฉลี่ยสูงสุด คือ เดือนกันยายน มีปริมาณฝนเฉลี่ย 231.55 มิลลิเมตร เดือนที่มีปริมาณฝนตกเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ เดือน มกราคม มีปริมาณฝนเฉลี่ย 2.54 มิลลิเมตร ลักษณะการตกของฝนพบว่าฝนจะเริ่มตกมากขึ้น ตั้งแต่กลาง เดือนเมษายน และจะตกมาก ที่สุดในเดือนกันยายน จากนั้นปริมาณฝนจะค่อยๆ ลดลงจนถึงปลายเดือนตุลาคม

2.3.2 อุณหภูมิ มีอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปี 27.84 องศาเซลเซียส เดือนเมษายน มีอุณหภูมิเฉลี่ยสูงสุด 38.58 องศาเซลเซียส และเดือนมกราคม มีอุณหภูมิเฉลี่ยต่ำสุด 13.60 องศาเซลเซียส

2.3.3 ความชื้นสัมพัทธ์ ปริมาณความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยตลอดปี 73.42 เปอร์เซ็นต์ โดยที่เดือน ตุลาคม มีความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยสูงสุด 78.75 เปอร์เซ็นต์ และเดือน กุมภาพันธ์ มีความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยต่ำสุด ประมาณ 69.35 เปอร์เซ็นต์

2.3.4 การวิเคราะห์ช่วงฤดูเพาะปลูก เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาช่วงเวลาที่เหมาะสมในการเพาะปลูก โดยใช้ข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณน้ำฝนรายเดือนเฉลี่ย และค่าศักยภาพการระเหยน้ำของพืชรายเดือนเฉลี่ย (Evapotranspiration : ETo) ซึ่งคำนวณได้ด้วยโปรแกรม Cropwat (Version 8.0) เมื่อนำมาสร้างกราฟเพื่อหาช่วงเวลาที่เหมาะสมในการปลูกพืช โดยพิจารณาจากระยะเวลาช่วงที่เส้นปริมาณน้ำฝนอยู่เหนือเส้น 0.5 ของค่าศักยภาพการคายระเหยน้ำ(0.5 ETo) ซึ่ง

สามารถนำมาหาช่วงเวลาที่เหมาะสมในการปลูกพืชของ ตำบลบ้านหลวง อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม ได้ดังนี้

1.) ช่วง ระยะเวลาที่เหมาะสมในการเพาะปลูก จะอยู่ในช่วงปลายเดือนเมษายน (ปริมาณน้ำฝนสูงกว่าครึ่งหนึ่งของศักยภาพการคายระเหยน้ำ) จนกระทั่งถึง ปลายเดือนพฤศจิกายน (ปริมาณน้ำฝนต่ำกว่าครึ่งหนึ่งของศักยภาพการคายระเหยน้ำ) และช่วงระหว่าง ปลายเดือนสิงหาคม ถึงปลายเดือนตุลาคม จะมีฝน ตกมากจนทำให้มีปริมาณน้ำมากเกินพอความต้องการของพืช (ปริมาณน้ำฝนสูงกว่าศักยภาพการคายระเหยน้ำ)

2.) ช่วงเวลาที่ไม่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืช ซึ่งจะมีปริมาณน้ำฝนและการกระจายน้อยหรือไม่เพียงพอต่อการเจริญเติบโตของพืช ซึ่งจะอยู่ในช่วงปลายเดือนพฤศจิกายนถึงปลายเดือนเมษายนของทุกปี

ตารางที่ 1 สถิติข้อมูลภูมิอากาศ จังหวัดนครปฐม(สถานีอุตุนิยมวิทยากำแพงแสน)

เดือน	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	ปริมาณน้ำฝนที่เป็นประโยชน์ (มม.)	อุณหภูมิสูงสุด (ซ.)	อุณหภูมิต่ำสุด (ซ.)	ความยาวนานแสงแดด (ชม./วัน)	ความชื้นสัมพัทธ์ (%)	ความเร็วลม (กม./วัน)	การคายระเหยน้ำ(มม.)*
ม.ค.	2.54	2.5	34.29	13.60	7.50	70.55	74.71	110.98
ก.พ.	8.01	7.9	36.28	16.46	8.10	69.35	69.82	117.04
มี.ค.	37.77	35.5	37.49	19.29	4.20	69.60	92.06	121.52
เม.ย.	47.71	44.1	38.58	22.59	7.80	69.60	88.05	155.10
พ.ค.	134.40	105.5	37.96	23.40	6.90	73.30	74.27	149.42
มิ.ย.	118.83	96.2	36.49	23.34	3.90	74.85	77.83	115.80
ก.ค.	99.56	83.7	36.33	23.19	5.50	75.65	92.50	134.23
ส.ค.	118.19	95.8	35.87	23.15	5.00	75.95	99.17	130.82
ก.ย.	231.55	145.8	35.22	22.84	4.60	77.40	83.61	116.70
ต.ค.	218.86	142.2	34.23	21.45	6.90	78.75	72.49	125.55
พ.ย.	30.26	28.8	33.96	17.56	8.60	74.25	101.40	124.80
ธ.ค.	5.96	5.9	33.22	14.10	7.40	71.80	89.83	110.05
รวม	**1,053.61**	**793.9**	-	-	-	-	-	**1,512.01**
เฉลี่ย	-	-	**35.83**	**20.08**	**6.37**	**73.42**	**84.65**	-

ที่มา : สถานีอุตุนิยมวิทยากำแพงแสน จังหวัดนครปฐม กรมอุตุนิยมวิทยา (2554)

หมายเหตุ : *จากการคำนวณด้วยโปรแกรม CROPWAT (Version 8.0)

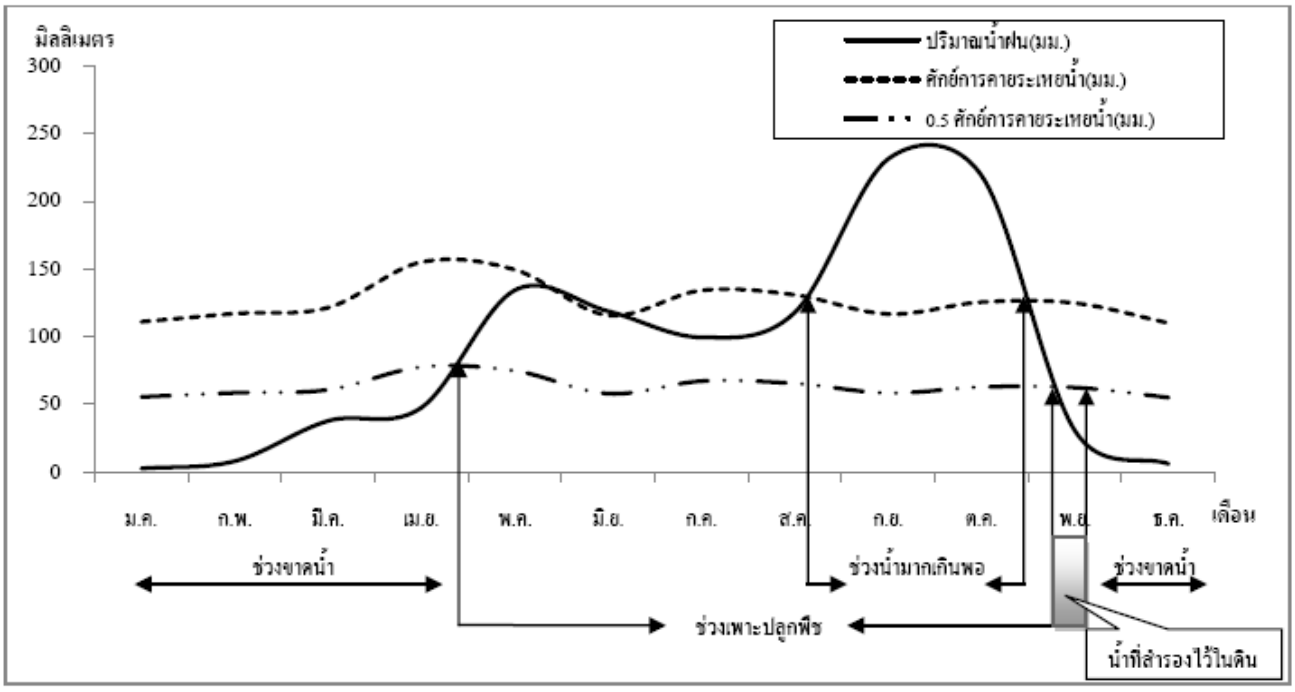

รูปที่ 2 สมดุลของน้ำในดินเพื่อการเกษตร จังหวัดนครปฐม (สถานีอุตุนิยมวิทยากำแพงแสน)

2.4 สภาพสังคมและการรวมกลุ่มเกษตรกร

สภาพสังคมและการรวมกลุ่มเกษตรกรตำบล บ้านหลวง อำเภอดอนตูม ได้จากการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ เอกสารและรายงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน(กรมการปกครอง ,2553) รายงานข้อมูลความจะเป็นพื้นฐาน(จปฐ.) ปี 2552 (กรมการพัฒนาชุมชน) แผนพัฒนาการเกษตรตำบล (สำนักงานเกษตรอำเภอ) และแผนพัฒนาสามปี (องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวง) เป็นต้น ได้ผลการศึกษาดังนี้

2.4.1สภาพทางสังคม

ตำบลบ้านหลวง มีพื้นที่ในเขตการปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวงเต็มทั้งหมู่บ้าน 5 หมู่บ้าน มีประชากรรวมทั้งสิ้น 4,318 คน เป็นชาย 2,050 คนและเป็นหญิง 2,268 คน จำนวนบ้าน 1,153 หลังคาเรือน จำนวนประชากรเฉลี่ย 3 คนต่อหลังคาเรือน (รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน กรมการปกครอง ณ เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2553) ความหนาแน่น 376.46 คนต่อตารางกิโลเมตร

ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีประเพณีการทำบุญตามพระพุทธศาสนาในเดือนต่างๆ ที่สืบสานต่อเนื่องกันมา มีความเป็นอยู่แบบเครือญาติผูกพันและพึ่งพาอาศัยกันให้ความเคารพนับถือพระสงฆ์ ผู้อาวุโสและผู้นำชุมชน

2.4.2 การรวมกลุ่มเพื่อการประกอบอาชีพของเกษตรกร

ตำบลบ้านหลวง มีการรวมกลุ่มของเกษตรกร โดยได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมจากหน่วยงานรัฐ เช่น กรมส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมพัฒนาชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาล ๆ ได้แก่ กลุ่มน้ำพริกกึ่งสำเร็จรูปหมู่ 5 กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสตรีบ้านหลวงก้าวหน้าอำเภอดอนตูม กลุ่มดอกไม้จัน กลุ่มทำพวงหรีด กลุ่มผู้เพาะเห็ดบ้านหลวง ศูนย์ข้าวบ้านหลวง กลุ่มเกษตรกรทำนาบ้านหลวง

2.5 สภาพเศรษฐกิจ

สภาพเศรษฐกิจของตำบล บ้านหลวง ได้จากการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ เอกสารและรายงานที่เกี่ยวข้องเช่นเดียวกับหัวข้อ 2.4 ได้ผลการศึกษาดังนี้

2.5.1 การประกอบอาชีพ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก คิดเป็นร้อยละ 80.00 ของครัวเรือนทั้งหมด โดยมีพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 16.00 ไร่ต่อครัวเรือนและมีแรงงานภาคเกษตรเฉลี่ย 2 คนต่อครัวเรือน อาชีพรองลงมาเป็นการค้าขาย รับจ้าง รับราชการและอื่นๆ การถือครองที่ดิน เกษตรกร บางส่วน มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง ร้อยละ 40 บางส่วนเช่า

ที่ดินทำกินเพิ่ม ร้อยละ 48 บางส่วนเช่าที่ดินทำกินทั้งหมด ร้อยละ 39 โดยมีเอกสิทธิ์ที่ดินเป็น โฉนด นส.3 และอื่นๆ

2.5.2 การผลิตทางการเกษตร

พืช เกษตรกรนิยมปลูก ได้แก่ข้าว อ้อยโรงงาน ไม้ผล พืชผัก

- ผลผลิตข้าวนาปี ปีการผลิต 2554/55 เฉลี่ย 900 กิโลกรัมต่อไร่
- ผลผลิตนาปรัง ปีการผลิต 2554/55 เฉลี่ย 950 กิโลกรัมต่อไร่
- ผลผลิตอ้อยโรงงาน ปีการผลิต 2554/55 เฉลี่ย 12 ตันต่อไร่
- ผลผลิตไม้ผล ปีการผลิต 2554/55 เฉลี่ย 1,200 กิโลกรัมต่อไร่
- ผลผลิตพืชผัก ปีการผลิต 2554/55 เฉลี่ย 1,200 กิโลกรัมต่อไร่

ปศุสัตว์ จากข้อมูลของปศุสัตว์จังหวัดนครปฐม (ปี2554) มีเกษตรกรจำนวน 205 ครัวเรือน เลี้ยงสัตว์ไว้เพื่อจำหน่ายเพื่อเป็นรายได้เสริมของครอบครัวและบางส่วนบริโภคภายในครัวเรือน เช่น โคเนื้อ จำนวน 195 ตัว สุกร จำนวน 101 ตัว ไก่ จำนวน 11,025 ตัว เป็ด จำนวน 264 ตัว สัตว์อื่นๆ โดยเลี้ยงเพื่อปล่อยให้หาอาหารกินเองตามธรรมชาติ

ประมง จากข้อมูลของประมงจังหวัด นครปฐม (ปี 2554) มีเกษตรกรมีการทำประมงไว้เพื่อจำหน่ายเพื่อบริโภคภายในครัวเรือนและบางส่วนเป็นรายได้ของครอบครัว เลี้ยงในบ่อดิน ส่วนใหญ่เป็นปลาน้ำจืด จำนวนครัวเรือนที่เลี้ยง 84 ครัวเรือน พื้นที่ 202 ไร่ ปลาที่เลี้ยงส่วนใหญ่เป็นปลานิล ปลาดุก ปลาสวายและปลาตะเพียน

2.5.3 ต้นทุนการผลิต

ข้าวนาปี ต้นทุนการผลิต 5,483 บาทต่อไร่ ราคาผลผลิต 14.80 บาทต่อกิโลกรัม

ข้าวนาปรัง ต้นทุนการผลิต 5,645 บาทต่อไร่ ราคาผลผลิต 14.80 บาทต่อกิโลกรัม

อ้อยโรงงาน (ตอ2) ต้นทุนการผลิต 1,490 บาทต่อไร่ ราคาผลผลิต 1,200 บาทต่อตัน

ไม้ผล ต้นทุนการผลิต 10,388 บาทต่อไร่ ราคาผลผลิต 10 บาทต่อกิโลกรัม

พืชผัก ต้นทุนการผลิต 13,850 บาทต่อไร่ ราคาผลผลิต 8 บาทต่อกิโลกรัม

2.5.4 การอุตสาหกรรม

สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด นครปฐม รายงานว่า พ.ศ. 2554 มีโรงงานอุตสาหกรรมประเภท2 และ3 ตั้งอยู่ในตำบลทั้งสิ้น 9 แห่ง จำแนกได้ดังนี้ โรงงาน ขุด ลอก ตัก ดิน ทราย กรวด 2 แห่ง โรงประดิษฐกรรมจากไม้ เช่น ล้อไม้ ชั้นวางของ 1 แห่ง โรงทำกล่องกระดาษลูกฟูก 1 แห่ง ทำกระดาษกาว กระดาษปิดฝาผนังและสติ๊กเกอร์ต่างๆ 2 แห่ง โรง ผลิตปุ๋ยหมัก 1 แห่ง

2.5.5 รายได้และแหล่งสินเชื่อ

รายได้ จากข้อมูล ความจำเป็นพื้นฐาน ปี 2554 (จปฐ .) โดยเฉลี่ยร้อยละ 70.00 ของครัวเรือนทั้งหมด มีคนในครัวเรือนมีรายได้เฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 23,000 บาทต่อคนต่อปี

แหล่งสินเชื่อ เกษตรกรใช้บริการสินเชื่อจากแหล่งต่างๆ ได้แก่ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ธ.ก.ส) สหกรณ์การเกษตร กองทุนหมู่บ้าน ธนาคารพาณิชย์และเอกชน เป็นต้น

2.5.6 โครงสร้างพื้นฐาน

1) สาธารณูปโภค ได้แก่

(1) ไฟฟ้า มีไฟฟ้าทุกหมู่บ้าน

(2) ประปา มีประปาทุกหมู่บ้าน

(3) การโทรคมนาคม มีโทรศัพท์สาธารณะ ที่ทำการไปรษณีย์

2) สถานบริการสาธารณะและสถานที่ราชการ ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษา 2 แห่ง โรงเรียนมัธยมศึกษา 1 แห่ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2 แห่ง วัด 2 แห่ง ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน 5 แห่ง สถานีอนามัยประจำตำบล 1 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวง 1 แห่ง เป็นต้น

บทที่ 3

สถานภาพทรัพยากร

3.1 ทรัพยากรที่ดินและการใช้ที่ดิน

3.1.1 สถานภาพของทรัพยากรที่ดินในปัจจุบัน

จากการศึกษาสถานภาพของทรัพยากรที่ดินในปัจจุบันที่ใช้ในการเกษตรของตำบลบ้านหลวง อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม อาศัยจากการรายงานสำรวจดินเพื่อการเกษตรแบบค่อนข้างละเอียด มาตราส่วน 1:25,000 ของจังหวัดนครปฐม โดยสำนักสำรวจและวิจัยทรัพยากรดิน จัดทำลักษณะและสมบัติทางกายภาพและเคมีที่สำคัญ เช่น เนื้อดิน การระบายน้ำของดิน ปฏิกิริยาดิน เป็นต้น เพื่อแสดงให้เห็นคุณภาพที่ดินและนำไปใช้ในการจัดความเหมาะสมของที่ดินสำหรับพืชเศรษฐกิจต่อไป ดังแสดงในรูปที่ 3.1 และตารางที่ 3.1 ซึ่งสามารถบรรยายพอสังเขปได้ดังนี้

1) กลุ่มดินเหนียวลึก มาก (กลุ่มชุดดินที่ 2) มีเนื้อที่ประมาณ 1,667 ไร่ หรือร้อยละ 23.25 ของพื้นที่ตำบล เป็นดินที่เกิดจากตะกอนน้ำกร่อยพามาทับถมอยู่บนที่ลุ่มน้ำเคยท่วมถึง เป็นดินลึกมาก ดินเป็นกรดจัด มีรอยแตก และเป็นร่องลึกมีรอยไถล ดินบนเป็นดินเหนียว สีเทาเข้ม ถึงสีเทาเข้มมาก มีจุดประสีน้ำตาลแก่ หรือสีแดงปนเหลือง ปฏิกิริยาดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงกรดปานกลาง (pH 6.0-6.5) ดินบนตอนล่าง เนื้อดินเป็นดินเหนียว สีน้ำตาลปนเทา มีจุดประสีแดงปนเหลือง ปฏิกิริยาดินเป็นกรดเล็กน้อย มีค่าความเป็นด่างประมาณ 6.5 ดินล่างตอนล่างมีสีน้ำตาลปนเทา มีจุดประสีเหลืองปนน้ำตาล สีน้ำตาลปนแดง สีแดงปนเหลือง ปฏิกิริยาดินเป็นกลางถึงกรดเล็กน้อย (pH 6.5-7.0) และในชั้นนี้อาจพบผลึกของยิปซั่ม

ปัญหาในการใช้ประโยชน์ที่ดิน ปัญหาน้ำท่วมขังในฤดูฝน และไม่สามารถควบคุมปริมาณน้ำได้ โครงสร้างดินแน่นทึบ ดินแห้งแข็งและแตกระแหง ทำให้ไถพรวนยาก จึงเป็นข้อจำกัดในการปลูกพืชไร่ และพืชผัก

แนวทางการจัดการ

การปลูกข้าว ไถพรวนขณะที่ดินมีความชื้นที่เหมาะสม ลดและควบคุมความเป็นกรดจัดมากของดินด้วยวัสดุปูน 500 กิโลกรัม/ไร่ หว่านให้ทั่วแปลงปลูก ไถกลบตอซัง ปล่อยไว้ 3-4 สัปดาห์ หรือไถกลบพืชปุ๋ยสด (หว่านโสนอัฟริกันหรือโสนอินเดีย 4-6 กิโลกรัม/ไร่ ไถกลบเมื่ออายุ

50-70 วัน ปล่อยทิ้งไว้ 1-2 สัปดาห์) ร่วมกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำหรือปุ๋ยเคมีสูตร 16-20-0 ใส่ปุ๋ยแต่งหน้าหลังปักดำ 35-40 วัน พัฒนาแหล่งน้ำไว้ใช้ในช่วงที่ข้าวขาดน้ำหรือทำนาครั้งที่ 2 หรือใช้ปลูกพืชไร่หรือพืชผักหลังเก็บเกี่ยวข้าว ไถกลบตอซังและทำร่องแบบเตี้ย ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก 2-3 ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ

การปลูกพืชผักหรือไม้ผล ยกร่องกว้าง 6-8 เมตร คูน้ำกว้าง 1.0-1.5 เมตร ลึก 0.5-1.0 เมตร มีคันดินอัดแน่นล้อมรอบ ก่อนยกร่อง ควรแยกหน้าดินมาทับบนดินที่ขุดมาจากร่องคูน้ำ หว่านวัสดุปูน 500 กิโลกรัม/ไร่ บนสันร่องและร่องคูน้ำ ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก 2-3 ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ หรือขุดหลุมปลูกขนาด 50x50x50 ซม. ปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก 20-35 กิโลกรัม/หลุม ร่วมกับวัสดุปูน 5 กิโลกรัม/หลุม ในช่วงเจริญเติบโต ก่อนเก็บผลผลิตและหลังเก็บเกี่ยวผลผลิต ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำตามชนิดพืชที่ปลูก พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก ไว้ใช้ในช่วงที่พืชขาดน้ำ ล้างและควบคุมไม่ให้ดินเกิดกรดเพิ่มขึ้น เมื่อดินเป็นกรดเพิ่มขึ้น หว่านด้วยวัสดุปูน 500 กิโลกรัม/ไร่

2) กลุ่มดินเหนียวลึกมาก ที่เกิดจากตะกอนน้ำกร่อย (กลุ่มชุดดินที่ 3) มีเนื้อที่ประมาณ 1,522 ไร่ หรือร้อยละ 21.22 ของพื้นที่ตำบล เป็นดินที่เกิดจากตะกอนน้ำกร่อยที่พัดพามาทับถม สภาพพื้นที่มีลักษณะราบเรียบ เป็นดินลึกมาก มีการระบายน้ำเลว ดินมีความสามารถให้น้ำซึมผ่านช้าตลอดทุกชั้น มีการไหลป่าของน้ำบนผิวดินช้า ดินบนเนื้อดินเป็นดินเหนียว สีพื้นเป็นสีเทาเข้มมากถึงดำ มีจุดประสีน้ำตาลเหลืองปนแดง ปฏิกิริยาดินเป็นกลางถึงกรดเล็กน้อย (pH6.5-7.0) ดินล่างเนื้อดินเป็นดินเหนียว สีเทา จุดประสีน้ำตาลปนเหลือง ปฏิ กิริยาของดินเป็นด่างปานกลาง (pH8.0) จะพบผลึกยิปซัมช่วงต่อระหว่างดินบนและดินล่าง

ปัญหาในการใช้ประโยชน์ที่ดิน ปัญหาน้ำท่วมขังในฤดูฝน โครงสร้างดินแน่นทึบ ดินแห้งแข็งและแตกระแหง ทำให้ไถพรวนยาก จึงเป็นข้อจำกัดในการปลูกพืชไร่ และพืชผัก

แนวทางการจัดการ

การปลูกข้าว ไถพรวนขณะที่ดินมีความชื้นที่เหมาะสม ไถกลบตอซัง ปล่อยไว้ 3-4 สัปดาห์ หรือไถกลบพืชปุ๋ยสด (หว่านโสนอัฟริกันหรือโสนอินเดีย 4-6 กิโลกรัม/ไร่ ไถกลบเมื่ออายุ 50-70 วัน ปล่อยทิ้งไว้ 1-2 สัปดาห์) ร่วมกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำหรือปุ๋ยเคมีสูตร 16-20-0 ใส่ปุ๋ยแต่งหน้าหลังปักดำ 35-40 วัน พัฒนาแหล่งน้ำไว้ใช้ในช่วงที่ข้าวขาดน้ำหรือทำนาครั้งที่ 2 หรือใช้ปลูกพืชไร่หรือพืชผักหลังเก็บเกี่ยวข้าว ไถกลบตอซังและทำร่องแบบเตี้ย ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก 2-3 ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ

การปลูกพืชผักหรือไม้ผล ยกร่องกว้าง 6-8 เมตร คูน้ำกว้าง 1.0-1.5 เมตร ลึก 0.5-1.0 เมตรหรือถึงชั้นดินเลน ร่องแปลงปลูกอยู่สูงจากระดับน้ำที่เคยท่วมถึงหรือ มีคันดินอัดแน่นล้อมรอบ ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก 2-3 ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ หรือขุดหลุมปลูกขนาด 50x50x50 ซม. ปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก 20-35 กิโลกรัม/หลุม ร่วมกับ ในช่วงเจริญเติบโต ก่อนเก็บผลผลิตและหลังเก็บเกี่ยวผลผลิต ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำตามชนิดพืชที่ปลูก พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

3) กลุ่มชุดดินที่มีการยกร่อง (กลุ่มชุดดินที่ 8) มีเนื้อที่ 472 ไร่ หรือ ร้อยละ 6.58 ของพื้นที่ตำบล เป็นกลุ่มดินที่มีการขุดยกร่อง เพื่อเปลี่ยนสภาพการใช้ที่ดินจากนาข้าวเป็นพืชผักหรือไม้ผล ทำให้ลักษณะและสมบัติดินในแต่ละพื้นที่ไม่สม่ำเสมอ ขึ้นอยู่กับลักษณะและสมบัติดินเดิมก่อนมีการขุดยกร่องและวิธีการเตรียมแปลงปลูกโดยทั่วไปจะนำดินชั้นล่างที่มีโครงสร้างแน่นทึบ ความอุดมสมบูรณ์ต่ำมาก ชั้นดินเป็นดินกรดรุนแรงมากหรือเป็นดินเค็มมาไว้ที่ผิวดิน ทำให้ไม่เหมาะสมต่อการปลูกพืช จำเป็นต้องมีการปรับปรุงด้วยอินทรียวัตถุ แก้ไขความเป็นกรดรุนแรงมากหรือความเค็มของดิน ก่อนที่จะมีการปลูกพืช มีระบบป้องกันน้ำท่วมและควบคุมระดับน้ำในร่องระหว่างแปลงปลูก พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำระหว่างแปลงปลูก

4) กลุ่มดินร่วนปนทรายแป้งลึกมาก (กลุ่มชุดดินที่ 33) มีเนื้อที่ 46 ไร่ หรือ ร้อยละ 0.64 ของพื้นที่ตำบล เป็นกลุ่มดินทรายแป้งลึกมากที่เกิดจาก ตะกอนแม่น้ำหรือตะกอนน้ำพารูปพัดพบบนสันดินริมน้ำเก่า เนินตะกอนรูปพัดหรือที่ราบตะกอนน้ำพา มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงเป็นลูกคลื่นลอนลาด การระบายน้ำดีปานกลาง มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลาง เนื้อดินชั้นบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้งหรือดินร่วน สีน้ำตาลหรือสีน้ำตาลปนแดง ปฏิกิริยาเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดเล็กน้อย มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ 5.5-6.5 ส่วนดินชั้นล่าง ถ้ามีก้อนปูนปะปน มีปฏิกิริยาเป็นกลางถึงเป็นด่างจัด มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ 7.0-8.5

ปัญหาสำคัญในการใช้ประโยชน์ที่ดิน มักไม่ค่อยมีปัญหาในกา รเพาะปลูกพืชไร่ ถ้ามีระบบชลประทานที่เพียงพอในช่วงฤดูแล้ง

แนวทางการจัดการ

ปลูกพืชไร่หรือพืชผัก ไถพรวนขณะที่ดินมีความชื้นที่เหมาะสม และมีความแตกต่างกันในแต่ละปีเพื่อทำลายชั้นดินดานและป้องกันไม่ให้เกิดชั้นดาน จัดระบบการปลูกพืชหมุนเวียนให้มีการปลูกพืชบำรุงดินด้วย การปรับปรุงให้ดินมีความร่วนซุย โดยการใส่ปุ๋ยอินทรีย์ เช่น ใส่ปุ๋ยคอกหรือ

ปุ๋ยหมักอัตรา 1.5-2.0 ตัน/ไร่ ใส่วัสดุปรับปรุงดิน ได้แก่ เปลือกถั่วลิสง แล้วพรวนลงไปในดิน หรือทำปุ๋ยพืชสดโดยการปลูกพืชตระกูลถั่ว เช่น ปอเทือง หรือโสนอัฟริกัน แล้วไถกลบเมื่อออกดอก จะช่วยทำให้ดินร่วนซุย ไถกลบตอซัง ปล่อยไว้ 3-4 สัปดาห์ ควรจัดระบบการชลประทานและระบบการให้น้ำในพื้นที่ปลูก เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืช ควรจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เช่น ปลูกพืชคลุมดิน ทำคันดินร่วมกับปลูกหญ้าแฝกในพื้นที่เสี่ยงต่อการชะล้างพังทลายหน้าดิน

การปลูกไม้ผล ขุดหลุมปลูกขนาด 50x50x50 ซม. ตากดินไว้ประมาณ10-15 วัน ปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก 20-35 กิโลกรัม/หลุม มีวัสดุคลุมดิน ปลูกพืชคลุมดิน ปลูกพืชแซม ทำแนวรั้วหรือฐานหญ้าแฝกเฉพาะต้น ในช่วงเจริญเติบโต ก่อนเก็บผลผลิตและหลังเก็บเกี่ยวผลผลิต ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำตามชนิดพืชที่ปลูก เพื่อรักษาความสามารถในการผลิตของดินไว้ไม่ให้เสื่อมโทรมลง พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

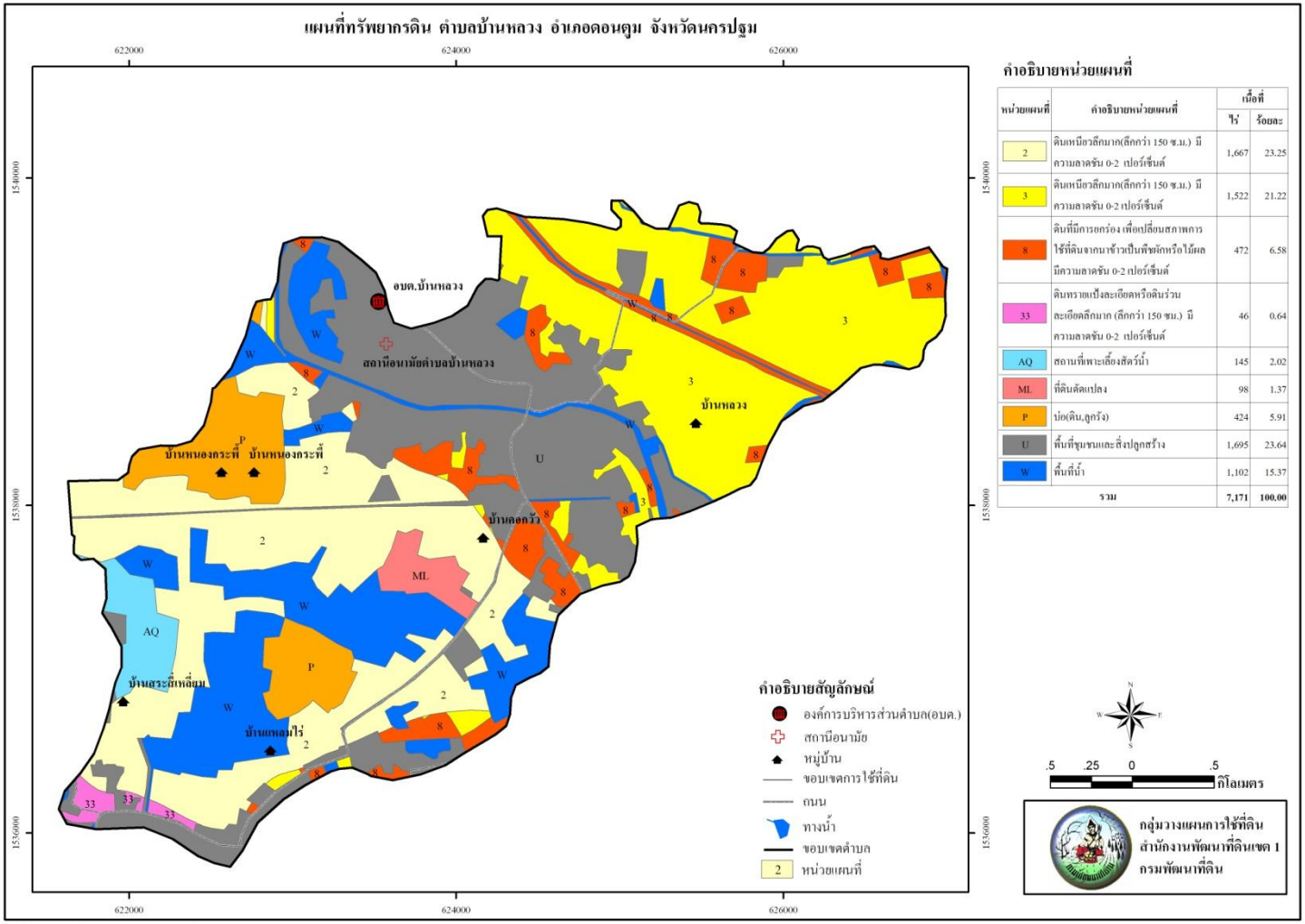

หน่วยแผนที่	คำอธิบายหน่วยแผนที่	เนื้อที่ ไร่	เนื้อที่ ร้อยละ
2	ดินเหนียวลึกมาก(ลึกกว่า 150 ซ.ม.) มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	1,667	23.25
3	ดินเหนียวลึกมาก(ลึกกว่า 150 ซ.ม.) มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	1,522	21.22
8	ดินที่มีการยกร่อง เพื่อเปลี่ยนสภาพการใช้ที่ดินจากนาข้าวเป็นพืชผักหรือไม้ผล มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	472	6.58
33	ดินทรายแป้งละเอียดหรือดินร่วนละเอียดลึกมาก (ลึกกว่า 150 ซม.) มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	46	0.64
AQ	สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	145	2.02
ML	ที่ดินดัดแปลง	98	1.37
P	บ่อ(ดิน,ลูกรัง)	424	5.91
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	1,695	23.64
W	พื้นที่น้ำ	1,102	15.37
	รวม	7,171	100.00

รูปที่ 3-1 แผนที่ทรัพยากรดิน ตำบลบ้านหลวง อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม

ตารางที่ 3-1 สมบัติทางกายภาพและเคมีของดิน ตำบลบ้านหลวง อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม

หน่วยที่ดิน	เนื้อดิน		การระบายน้ำ	ระดับความอุดมสมบูรณ์	ความลาดชัน (%)	ระดับ CEC	ระดับ BS (%)	ความลึก (ซม.)	pH		จาโรไซต์	ชั้นดินเลน	เนื้อที่	
	บน	ล่าง							บน	ล่าง			ไร่	ร้อยละ
2	เหนียว	เหนียว	เลว	ปานกลาง	0-2	สูง	ต่ำ	>150	4.5-5.5	4.5-5.0	>100	>100	1,654	23.06
3/8	เหนียว	เหนียว	เลว	ปานกลาง	0-2	สูง	ปานกลาง	>150	5.5-8.0	6.5-8.0	-	>150	1,987	27.7
11	เหนียว	เหนียว	เลว	ปานกลาง	0-2	สูง	ปานกลาง	>150	4.5-5.0	4.5-<4.5	50-100	>100	12	0.17
33	ดินร่วนปนทรายแป้ง	ดินร่วนปนทรายแป้ง	ดี	ปานกลาง	0-2	ต่ำ	สูง	>150	5.5-6.5	7.0-8.5	-	>150	47	0.66
AQ (สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ)	-	-	-	-		-	-	-	-	-	-	-	147	2.04
ML (ที่ดินดัดแปลง)	-	-	-	-		-	-	-	-	-	-	-	99	1.38
P (บ่อดิน(ลูกรัง))	-	-	-	-		-	-	-	-	-	-	-	428	5.97
U (ที่อยู่อาศัย)	-	-	-	-		-	-	-	-	-	-	-	1,695	23.65
W (แหล่งน้ำ)	-	-	-	-		-	-	-	-	-	-	-	1,102	15.37
													7,171	**100.00**

ที่มา : สำนักสำรวจดินและวางแผนการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดินตำบลบ้านหลวง อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 แหล่งน้ำธรรมชาติ

แหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญได้แก่ คลองงูเหลือม

3.2.2 แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น

พื้นที่ของตำบลบ้านหลวงอยู่ในเขตชลประทานของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษากำแพงแสน ซึ่งเกษตรกรสามารถใช้ประโยชน์ทางการเกษตรได้ตลอดทั้งปี นอกจากนี้ยังมีระบบประปาหมู่บ้านที่ใช้ประโยชน์ในการอุปโภคบริโภค

3.3 ทรัพยากรป่าไม้

จากข้อมูลแผนที่เขตป่าไม้ถาวรของกรมพัฒนาที่ดินและแผนที่เขตป่าสงวนแห่งชาติของกรมป่าไม้ เพื่อแสดงพื้นที่ป่าตามกฎหมาย พบว่าตำบล บ้านหลวง ไม่มีพื้นที่ป่าตามกฎหมายและจากข้อมูลแผนที่การใช้ ประโยชน์ ของกรมพัฒนาที่ดิน ปี 255 0 พบว่า นอกพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายตำบลบ้านหลวง ไม่มีพื้นที่ป่าอยู่เลย

หมายเหตุ : จากการวิเคราะห์แผนที่มาตราส่วน 1:50,000 โดยวิธีซ้อนทับด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

3.4 สภาพการใช้ที่ดิน

จากการสำรวจการใช้ประโยชน์ที่ดินของ ตำบ ลบ้านหลวง อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม ในปี พ.ศ. 2550 โดยส่วนวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดินที่ 1 สำนักนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน พบว่า ตำบลบ้านหลวง มีเนื้อที่ทั้งหมด 7,171 ไร่ มีการใช้ประโยชน์ที่ดินจำแนกเป็น 4 ประเภท โดยเป็นพื้นที่ประเภทเกษตรกรรมสูงเป็นอันดับหนึ่ง มีเนื้อที่ 3,662 ไร่ หรือร้อยละ 51.06 ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่นา ถึง 2,404 ไร่ หรือร้อยละ 33.52 รองลงมาคือ พื้นที่ประเภทชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง โดยมีเนื้อที่ 1,695 ไร่ หรือร้อยละ 23.65 ของพื้นที่ตำบล พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 1,102 ไร่ หรือร้อยละ 15.37 ของพื้นที่ตำบล และพื้นที่อื่นๆ มีเนื้อที่ 712 ไร่ หรือร้อยละ 9.92 ตามลำดับ สรุปได้ตามรูปที่ 3-2

\

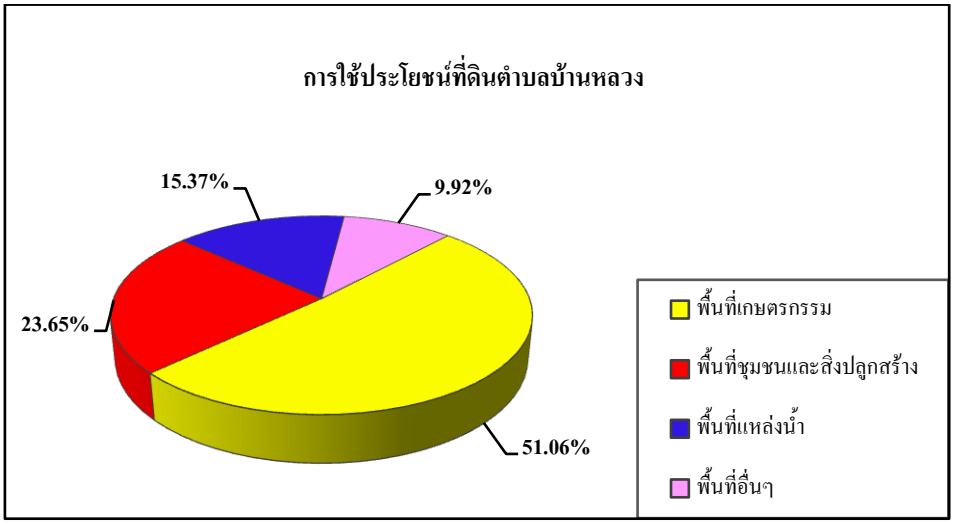

รูปที่ 3-2 สัดส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินตำบลบ้านหลวง

สามารถสรุปสภาพการใช้ที่ดินตามประเภทต่างๆ ในปัจจุบันของ ตำบลบ้านหลวง ได้ดังนี้

ตารางที่ 3-2 สภาพการใช้ที่ดินตามประเภทต่างๆ ในปัจจุบันของตำบลบ้านหลวง อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม

ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
1. พื้นที่เกษตรกรรม	**3,662**	**51.06**
- นาร้าง	95	1.32
- นา	2,404	33.52
- พืชไร่ผสม	85	1.19
- ไม้ยืนต้นผสม	43	0.60
- ไม้ผลผสม	86	1.20
- พืชผัก	589	8.21
- ไม้ดอกไม้ประดับ	17	0.24
- โรงเรือนเลี้ยงสุกร	101	1.41
- สถานที่เพาะเลี้ยงปลา	242	3.37
2. พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	**1,695**	**23.65**
- หมู่บ้านร้าง	16	0.22
- หมู่บ้าน	30	0.42
- หมู่บ้าน/ไม้ผลผสม	1,450	20.22
- หมู่บ้าน/พืชผัก	50	0.70
- สถานที่ราชการและสถานบันต่างๆ	42	0.60

เขตการใช้ที่ดินตำบลบ้านหลวง อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม

ตารางที่ 3-2 (ต่อ)

ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
- ถนน	91	1.27
- โรงงานอุตสาหกรรม	16	0.22
3. พื้นที่แหล่งน้ำ	**1,102**	**15.37**
- แม่น้ำลำคลอง	65	0.91
- ทะเลสาบ บึง	169	2.36
- อ่างเก็บน้ำ	523	7.29
- บ่อน้ำในไร่นา	275	3.83
- คลองชลประทาน	70	0.98
4. พื้นที่อื่นๆ	**712**	**9.92**
- ทุ่งหญ้าและไม้ละเมาะ	285	3.97
- บ่อลูกรัง	427	5.95
รวม	**7,171**	**100.00**

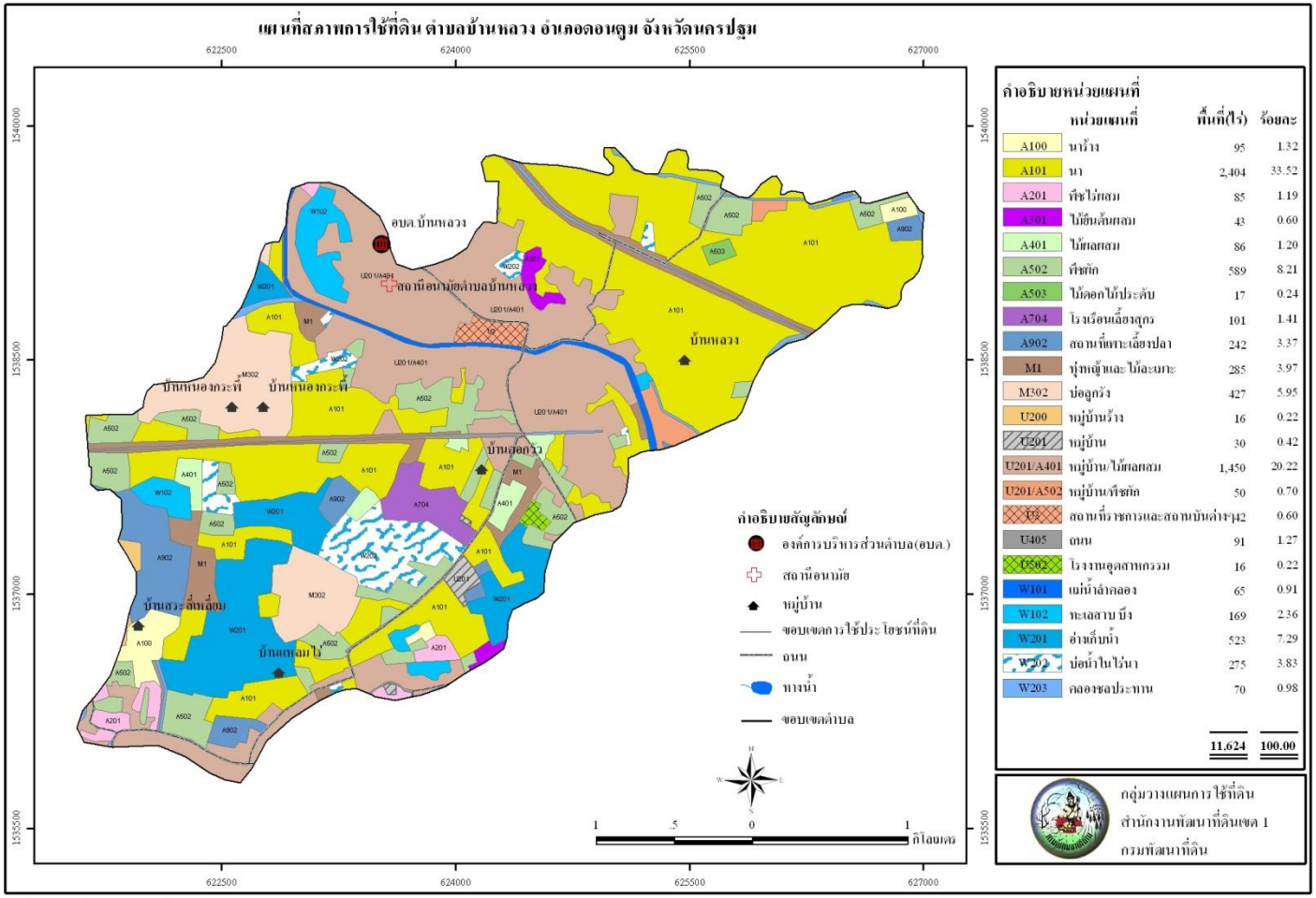

รูปที่ 3-3 แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลบ้านหลวง อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม

เขตการใช้ที่ดินตำบลบ้านหลวง อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม

บทที่ 4

การประเมินคุณภาพที่ดิน

การประเมินคุณภาพที่ดิน เป็นการพิจารณาศักยภาพของหน่วยทรัพยากรดินต่อการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทต่างๆ ในระดับการจัดการที่แตกต่างกัน โดยพิจารณาจากสมบัติของดินด้านกายภาพและเคมี สถานภาพเศรษฐกิจและสังคม สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช รวมทั้งความยากง่ายในการใช้ประโยชน์ที่ดินในการปลูกพืช หรือประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

4.1 ประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

หมายถึง ชนิดหรือระบบที่ดินด้านการเกษตร สภาพการผลิต ลักษณะการดำเนินงาน การใช้แรงงาน เทคโนโลยีและการจัดการ จากการศึกษาการใช้ประโยชน์ที่ดินที่ดำเนินการโดยส่วนวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดินที่ 1 รวมทั้งนโยบายพัฒนาการเกษตรของรัฐ สภาพเศรษฐกิจและสังคม และความต้องการของท้องถิ่นในพื้นที่ตำบลบ้านหลวง อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม สามารถกำหนดประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินที่เหมาะสมได้ ดังนี้

ตารางที่ 4-1 ประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินตำบลบ้านหลวง อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม

ประเภท	ชนิดพืช	พันธุ์	ผลผลิตเฉลี่ย (กิโลกรัมต่อไร่)
การใช้ประโยชน์ที่ดินหลัก	ข้าว		
	- นาปี	(สุพรรณบุรี1,พิษณุโลก2,	900
	- นาปรัง	กข41,ชัยนาท80)	950
	อ้อย	-	12,000
การใช้ประโยชน์ที่ดินทางเลือก	ไม้ผล	เขียวเสวย,น้ำดอกไม้	-
	พืชผัก	-	1,200
	ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	หญ้าในพื้นที่ลุ่ม เช่น หญ้าขน	-

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดนครปฐม

4.2 คุณภาพที่ดินที่นำมาประเมิน

คุณภาพที่ดิน (Land Qualities :LQ) ที่นำมาประเมินสำหรับการปลูกพืชในระบบของ FAO Framework ได้กำหนดไว้ 25 ชนิด สำหรับในพื้นที่ตำบลนี้อาจนำคุณภาพที่ดินมาประเมินเพียงไม่กี่ชนิดทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความพร้อมของข้อมูล ความแตกต่างของภูมิภาค และระดับความรุนแรงของคุณลักษณะดินที่มีผลต่อผลผลิตตลอดจนชนิดของพืช และความต้องการการใช้ประโยชน์ที่ดิน (Land Use Requirements : LUR) ดังนั้นคุณภาพที่ดินที่นำมาใช้มีดังนี้

- **ระบบอุณหภูมิ (Temperature regime : t)** คุณลักษณะที่ดินที่เป็นตัวแทน ได้แก่ ค่าอุณหภูมิเฉลี่ยในฤดูเพาะปลูกเพราะอุณหภูมิมีอิทธิพลต่อการงอกของเมล็ด การออกดอกของพืช บางชนิด และมีส่วนสัมพันธ์กับขบวนการสังเคราะห์แสง ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการเจริญเติบของพืช

- **ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อรากพืช (Moisture availability : m)** คุณลักษณะที่ดินที่เป็นตัวแทนได้แก่ ระยะเวลาของการท่วมขังของน้ำในฤดูฝน ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบปีหรือความต้องการน้ำในช่วงการเจริญเติบโตของพืช และลักษณะของเนื้อดิน ซึ่งมีผลทางอ้อมในเรื่องความจุในการอุ้มน้ำที่เป็นประโยชน์ต่อพืช

- **ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (Oxygen availability : o)** คุณลักษณะที่ดินที่เป็นตัวแทนได้แก่ สภาพการระบายน้ำของดิน ทั้งนี้พืชโดยทั่วๆ ไปรากพืชต้องการออกซิเจนในขบวนการหายใจ

- **ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร (Nutrient availability : s)** คุณลักษณะที่ดินที่เป็นตัวแทนได้แก่ ปริมาณธาตุอาหารพืชในดิน

- **สภาวะการหยั่งลึกของราก (Rooting conditions :r)** คุณลักษณะที่ดินที่เป็นตัวแทนได้แก่ ความลึกของดิน ความลึกของระดับน้ำใต้ดิน และชั้นการหยั่งลึกของราก โดยความยากง่ายของการหยั่งลึกของรากในดินมีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ลักษณะเนื้อดิน โครงสร้างของดิน การเกาะตัวของดิน และปริมาณกรวดหรือเศษหินที่พบในหน้าตัดดิน

- **ความเสียหายจากน้ำท่วม (Flood hazard :f)** คุณลักษณะที่ดินที่เป็นตัวแทนได้แก่ จำนวนครั้งที่น้ำท่วมในช่วงรอบปี

- **การมีเกลือมากเกินไป (Excess of salts :x)** คุณลักษณะที่ดินที่เป็นตัวแทนได้แก่ ปริมาณเกลืออิสระที่สะสมมากเกินพอจนเป็นอันตรายต่อการเจริญเติบโตของพืช

- **สารพิษ (Soil toxicities :z)** ระดับความลึกของชั้น jarosite ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อปฏิกิริยาของดินจะทำให้ดินเป็นกรดจัดมาก ปริมาณซัลเฟตของเหล็กและอลูมินั่มในดินจะสูงมากจนเป็นพิษต่อพืช

ในที่นี้พิจารณาความเป็นกรดเป็นด่างของดินซึ่งจะมีผลต่อความเจริญเติบโตของพืช เนื่องจากปฏิกิริยาดินจะทำให้สภาพต่างๆ ทางด้านเคมีและชีวภาพของดินถูกเปลี่ยนไปในสภาพที่เหมาะสมหรือไม่เหมาะสมต่อพืชที่ปลูกหรือมีผลต่อกิจกรรมของจุลินทรีย์ในดิน โดยกิจกรรมของจุลินทรีย์ในดินสามารถเป็นตัวควบคุมระดับของธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืชได้ ด้วยสาเหตุนี้จึงต้องมีการปรับปรุงสภาพความเป็นกรดเป็นด่างของดิน โดยขึ้นอยู่กับชนิดของพืชที่ปลูกด้วย เพื่อให้ความเป็นกรดเป็นด่างของดินอยู่ในสภาพที่เหมาะสม

- **ศักยภาพการใช้เครื่องจักร (Potential for mechanization :w)** คุณลักษณะที่ดินที่เป็นตัวแทน ได้แก่ ความลาดชันของพื้นที่ ปริมาณหินโผล่ ปริมาณก้อนหิน และการมีเนื้อดินเหนียวจัด ซึ่งปัจจัยทั้ง 4 นี้ อาจเป็นอุปสรรคต่อการไถพรวนโดยเครื่องจักร

- **ความเสียหายจากการกัดกร่อน (Erosion hazard :e)** คุณลักษณ ะที่ดินที่เป็นตัวแทน ได้แก่ ความลาดชันของพื้นที่

4.3 การจำแนกชั้นความเหมาะสมของที่ดิน

หลักการของ FAO Framework ได้จำแนกอันดับความเหมาะสมของที่ดินเป็น 2 อันดับ (Order) คือ

(1) อันดับที่เหมาะสม(Order S : Suitability)

(2) อันดับที่ไม่เหมาะสม(Order N : Not Suitability)

และจาก 2 อันดับที่ได้แบ่งย่อยออกเป็น 4 ชั้น (Class) ดังนี้

S1 : ชั้นที่มีความเหมาะสมสูง (Highly Suitable)

S2 : ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (Moderately Suitable)

S3 : ชั้นที่มีความเหมาะสมเล็กน้อย (Marginally Suitable)

N : ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (Not Suitable)

การจำแนกชั้นความเหมาะสมของที่ดินในพื้นที่ตำบลเป็นการประเมินความสามารถของดินหรือประเมินศักยภาพของดินต่อการปลูกพืชหรือประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินที่ได้กล่าวไว้แล้วโดยการหาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพที่ดินจาก กลุ่ม ชุดดินที่ได้ทำการสำรวจไว้ในขั้นละเอียด (ส่วนสำรวจจำแนกดินที่ 1, 2551) กับความต้องการปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการเจริญเติบโตและให้ผลผลิตของพืชหรือประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินแต่ละชนิด เพื่อจำแนกชั้นความเหมาะสมของชุดดินต่างๆ ต่อประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

ทั้งนี้ได้ทำการจำแนกชั้นความเหมาะสมของที่ดินดังกล่าวออกเป็น 4 ชั้น โดยใช้ปัจจัยหรือข้อขีดขั้นต่างๆ พิจารณาผลของการจำแนกชั้นความเหมาะสมของที่ดินในพื้นที่ตำบลได้ดังตารางที่ 4-2 และการจำแนกชั้นความเหมาะสมของที่ดินดังกล่าว สามารถสรุปชุดดินและเนื้อที่ของแต่ละประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน ที่มีชั้นความเหมาะสม สูง และความเหมาะสมปานกลาง ดังตารางที่ 4-3 และ 4-4 ตามลำดับ

ตารางที่ 4-2 ชั้นความเหมาะสมของที่ดินตำบลบ้านหลวง อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม

หน่วยแผนที่ดิน	ข้าว	ข้าวโพด	อ้อย	มันสำปะหลัง	เผือก	ถั่วฝักยาว	มะพร้าว	ยูคา	มะม่วง	พริก	หญ้าเลี้ยงสัตว์	พื้นที่ (ไร่)	ร้อยละ
เขตชลประทาน													
2	S1	N	N	N	S2o	S1	N	N	N	N	S1	1,667	23.25
3	S1	N	N	N	S2o	S1	N	N	N	N	S1	1,522	21.22
8	N	N	N	N	S1	S1	S1	S1	S1	S1	N	472	6.58
33	N	S1	S1	S1	S1	S1	S1	S1	S1	S1	S1	46	0.64
AQ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	145	2.02
ML	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	98	1.37
P	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	424	5.91
U	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,695	23.64
W	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,102	15.37
รวม												**7,171**	**100.00**

หมายเหตุ : การประเมินคุณภาพที่ดินสำหรับการปลูกถั่วเขียวเป็นการประเมินความเหมาะสมในช่วงฤดูแล้ง

<u>คำอธิบาย</u>

S1 = ชั้นที่มีความเหมาะสมของที่ดินสูง

S2 = ชั้นที่มีความเหมาะสมของที่ดินปานกลาง

S3 = ชั้นที่มีความเหมาะสมของที่ดินเล็กน้อย

N = ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสมของที่ดิน

o = ข้อจำกัดของที่ดินเนื่องจากความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช

n = ข้อจำกัดของที่ดินเนื่องจากความจุในการดูดยึดธาตุอาหาร

z = ข้อจำกัดของดินเนื่องจากสารพิษ

ตารางที่ 4-3 ชั้นความเหมาะสมสูง (S1) ของที่ดินแต่ละประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน ตำบลบ้านหลวง อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม

การใช้ประโยชน์ที่ดิน	หน่วยที่ดิน
1. ข้าว	2,3
2. ข้าวโพด	33
3. อ้อย	33
4. มันสำปะหลัง	33
5. เผือก	8,33
6. ถั่วเขียว	2,3,8,33
7. มะพร้าว	8,33
8. ส้ม	8,33
9. มะม่วง	8,33
10. พริก	8,33
11. ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	2,3,33

ตารางที่ 4-4 ชั้นความเหมาะสมปานกลาง (S2) ของที่ดินแต่ละประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน ตำบลบ้านหลวง อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม

การใช้ประโยชน์ที่ดิน	หน่วยที่ดิน
1. ข้าว	-
2. ข้าวโพด	-
3. อ้อย	-
4. มันสำปะหลัง	-
5. เผือก	2,3
6. ถั่วเขียว	-
7. มะพร้าว	-
8. ส้ม	-
9. มะม่วง	-
10. พริก	-
11. ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	-

บทที่ 5
ศักยภาพของพื้นที่ปัญหา – ความต้องการและทัศนคติของเกษตรกร

ศักยภาพของพื้นที่และความต้องการของเกษตร ได้จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลปฐมภูมิที่สำรวจได้ในพื้นที่ตำบลและข้อมูลทุติยภูมิ รายงานแผนพัฒนาการเกษตร แผนพัฒนา 3 ปีและแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลและหรือเทศบาล โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ส่วนได้แก่ ส่วนที่ 1 ทัศนคติของเกษตรกรด้านการใช้และพัฒนาที่ดิน ส่วนที่ 2 ปัญหาของเกษตรกร(ปัญหาด้านการประกอบอาชีพและปัญหาด้านการครองชีพ)และความต้องการของเกษตร (ความต้องการด้านการประกอบอาชีพและความต้องการด้านการครองชีพ)ส่วนที่ 3 ศักยภาพของพื้นที่(จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและข้อจำกัดของพื้นที่)

5.1 ทัศนคติของเกษตรกรด้านการใช้และการพัฒนาที่ดิน

จากการสำรวจเกษตรกรตัวอย่างเกี่ยวกับทัศนคติด้านการใช้และการพัฒนาที่ดิน พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกข้าวในเขตชลประทาน สภาพดินที่ใช้ทำการเกษตรในปัจจุบันส่วนใหญ่เป็นดินเหนียว และบางส่วนเป็นดินเปรี้ยว หากสภาพดิน เสื่อมโทรมเกษตรกรตัวอย่างส่วนใหญ่มีวิธีการแก้ไขปัญหาด้วยการใส่ปุ๋ยชีวภาพ ใส่ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกและไถพรวนหลายครั้ง ในด้านแหล่งน้ำที่ใช้ในการทำการเกษตรเกษตรกรตัวอย่างส่วนใหญ่ จะใช้น้ำจากชลประทาน เป็นหลัก เกี่ยวกับปัญหาภัยแล้งหรือขาดแคลนน้ำ พบว่าเกษตรกรตัวอย่าง ร้อยละ 70.00 ไม่ป ระสบปัญหา ส่วนปัญหาน้ำท่วมในพื้นที่การเกษตรพบว่าเกษตรกรร้อยละ 60.00 โดยประสบปัญหาทุกปีและ 1-2 ปีต่อครั้ง ในด้านความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงชนิดพืชที่ปลู กอยู่เดิมเป็นพืชอุตสาหกรรมเช่น อ้อยโรงงาน มันสำปะหลัง ยางพารา ยูคาลิปตัส ไม้ผลหรือสบู่ดำ เกษตรกรตัวอย่าง เกือบทั้งหมดไม่ต้องการเปลี่ยนแปลงโดยให้เหตุผลว่าพืชเดิมที่ปลูกราคาผลผลิตดี มีตลาดรองรับ ปลูกและดูแลรักษาง่าย ในด้านความสนใจต่อพืชชนิดใหม่หรือพันธุ์ใหม่หรือเทคโนโลยีใหม่เกษตรกรตัวอย่าง ร้อยละ 40.00 สนใจและ มีความสนใจในการทำเกษตรอินทรีย์ แบบไม่ใช้สารเคมี ปัจจุบันการทำเกษตรอินทรีย์ ในตำบลยังไม่แพร่หลายมาก นัก นอกจากนี้เกษตรกรตัวอย่าง ส่วนใหญ่ มีความสนใจในการทำการเกษตรแบบพอเพียง เกี่ยวกับการรวมกลุ่มกันผลิตหรือขายผลผลิตทางการเกษตรมีเกษตรกรตัวอย่างร้อยละ 80.00 ไม่มีการรวมกลุ่มกันผลิตหรือขายผลผลิตซึ่งทำให้ไม่มีอำนาจในการต่อรองราคาสินค้า สำหรับแนวทางในการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร มีเกษตรกรตัวอย่างทั้งหมดทราบแนวทางในการเพิ่มผลผลิตโดยส่วนใหญ่จะใช้วิธีการเปลี่ยนพันธุ์ใหม่ปลูกพืชหมุนเวียน และ ใส่ปุ๋ยเคมี ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวภาพและวัสดุต่างๆเพื่อปรับปรุงบำรุงดิน ในด้าน

การเลี้ยงสัตว์เพื่อการค้าเกษตรกรตัวอย่างร้อยละ 80.00 ของเกษตรกรตัวอย่างทั้งหมดเลี้ยงสัตว์เพื่อการค้า โดยสัตว์ที่เลี้ยงเพื่อการค้าได้แก่ ปลาและสัตว์ปีก

ในด้านการได้รับบริการจากกรมพัฒนาที่ดิน พบว่าเกษตรกรตัวอย่างร้อยละ 90.00 เคยได้รับบริการจากกรมพัฒนาที่ดินโดยประเภทบริการที่ได้รับได้แก่ ปุ๋ยหมัก สารเร่ง(พด.ต่างๆ) และเข้ารับการฝึกอบรม เกษตรกรตัวอย่าง ร้อยละ 70.00 ต้องการความช่วยเหลือด้านการพัฒนาแหล่งน้ำโดยเฉพาะขุดลอกแหล่งน้ำและวางท่อหรือคลองหรือระบบส่งน้ำ ในด้านความ ยินดีที่จะปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่การเกษตรบางส่วนเกษตรกรตัวอย่างร้อยละ 70.00 ไม่แน่ใจ ที่จะทำตาม เกษตรกรตัวอย่างทั้งหมด เคยรับทราบเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ปรับปรุงบำรุงดินของกรมพัฒนาที่ดินและ ร้อยละ 80.00เคยทดลองใช้ผลิตภัณฑ์โดยได้รับ จากคำแนะนำจากหมอดินอาสาและเจ้าหน้าที่กรมพัฒนาที่ดิน สำหรับผลิตภัณฑ์ของกรมพัฒนาที่ดินที่ใช้ในการปรับปรุงบำรุงดินที่เกษตรกรตัวอย่างต้องการมากที่สุดได้แก่ สารเร่งพด.2 ใช้ผลิตปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ สารปรับปรุงบำรุงดินพด. 5ใช้ผลิตสารกำจัดวัชพืชหรือหญ้าต่างๆ สารเร่ง พด.7 ใช้ผลิตสารป้องกันแมลงศัตรูพืชและสารเร่งพด. 3 ใช้ผลิตเชื้อจุลินทรีย์ควบคุมโรค ดังตารางที่ 5-1

ตารางที่ 5-1 ทัศนคติของเกษตรกรด้านการใช้และพัฒนาที่ดิน ต.บ้านหลวง อ.ดอนตูม จังหวัด นครปฐม

รายการ	ร้อยละ
❖ พืชหลักที่เกษตรกรปลูก	
ข้าว	80.00
เขตชลประทาน	100.00
ผักสวนครัว	10.00
มะม่วง	10.00
กล้วย	10.00
มันสำปะหลัง	10.00
❖ สภาพดินที่เกษตรกรปลูกพืชหลัก	
ดินไม่มีปัญหา	
ดินเหนียว	70.00
ดินร่วน	20.00
ดินเหนียวปนกรวด	10.00

ตารางที่ 5-1 (ต่อ)

รายการ	ร้อยละ
ดินมีปัญหา	
ดินเปรี้ยว	30.00
ดินมีกรวดหินปะปน	20.00
ดินกรด	10.00
❖ วิธีแก้ไขดินเสื่อมโทรมของเกษตรกร	
ใส่วัสดุปรับปรุงบำรุงดิน	
ใส่ปุ๋ยชีวภาพ	70.00
ใส่ปุ๋ยหมัก/ปุ๋ยคอก	50.00
ใส่สารปรับปรุงดิน เช่น ปูนมาร์ล ปูนโดโลไมท์	20.00
ใส่ปุ๋ยเคมี	10.00
ใช้วิธีทางพืช	
ไม่เผาเศษ/ซากพืช	20.00
วิธีการอื่นๆ	
ไถพรวนหลายครั้ง	50.00
❖ แหล่งน้ำที่เกษตรกรใช้ในการทำการเกษตร	
แหล่งน้ำธรรมชาติ	
ห้วย คลอง	50.00
แม่น้ำ	20.00
แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น	
น้ำจากโครงการชลประทาน	80.00
❖ พื้นที่ทำการเกษตรของเกษตรกรประสบปัญหาภัยแล้ง/ขาดแคลนน้ำที่ทำให้พืชที่ปลูกเสียหาย	
ไม่มี	70.00
มี	30.00
❖ ช่วงระยะเวลาที่เกิดปัญหาภัยแล้ง/ขาดแคลนน้ำ	
1-2 ปีต่อครั้ง	33.33
3-5 ปีต่อครั้ง	66.67

ตารางที่ 5-1 (ต่อ)

รายการ	ร้อยละ
❖ พื้นที่ทำการเกษตรของเกษตรกรประสบปัญหาน้ำท่วมที่ทำให้พืชที่ปลูกเสียหาย	
ไม่มี	40.00
มี	60.00
❖ ช่วงระยะเวลาการเกิดปัญหาน้ำท่วมพื้นที่ทำการเกษตร	
ทุกปี	33.33
1-2 ปีต่อครั้ง	33.33
3-5 ปีต่อครั้ง	16.67
❖ เกษตรกรต้องการเปลี่ยนจากพืชที่ปลูกอยู่เดิมเป็นพืชอุตสาหกรรม	
ไม่ต้องการ	90.00
ต้องการ	10.00
❖ พืชที่เกษตรกรต้องการปลูกทดแทนพืชเดิม	
มันสำปะหลัง	100.00
❖ เกษตรกรต้องการเปลี่ยนชนิดพืชที่ปลูกเป็นพืชชนิดใหม่ เพราะพืชชนิดใหม่	
ได้รับผลผลิตเร็ว	100.00
มีโรงงานรับซื้อ/ใกล้แหล่งรับซื้อ	100.00
❖ เกษตรกรไม่ต้องการเปลี่ยนชนิดพืชที่ปลูกเพราะพืชเดิม	
ราคาผลผลิตดี	66.67
มีตลาดรองรับ/เป็นที่ต้องการของตลาด	44.44
ปลูกและดูแลรักษาง่าย	44.44
ปลูกไว้บริโภคในครัวเรือน	44.44
ได้รับผลผลิตเร็ว	33.33
ไม่ต้องใช้เงินทุนมาก	22.22
❖ ความสนใจของเกษตรกร เมื่อมีผู้มาแนะนำส่งเสริมพืชชนิดใหม่หรือพันธุ์ใหม่หรือเทคโนโลยีใหม่	
ไม่สนใจ	20.00
สนใจ	40.00
ไม่แน่ใจ	40.00

ตารางที่ 5-1 (ต่อ)

รายการ	ร้อยละ
❖ แนวทางของเกษตรกรในการเพิ่มผลผลิตพืช	
ทราบ	100.00
เปลี่ยนพันธุ์ใหม่	50.00
ปลูกพืชหมุนเวียน	40.00
ใส่ปุ๋ยเคมี ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวภาพ และวัสดุต่างๆ เพื่อปรับปรุงบำรุงดิน	20.00
เข้ารับการฝึกอบรม/หาความรู้เพิ่ม	20.00
❖ ความสนใจของเกษตรกรในการทำการเกษตรอินทรีย์	
ไม่สนใจ	40.00
สนใจ	60.00
❖ ชนิดของเกษตรอินทรีย์ที่เกษตรกรสนใจ	
ไม่ใช้สารเคมี	66.67
ใช้สารเคมีระดับปลอดภัย	33.33
❖ การทำการเกษตรอินทรีย์ในหมู่บ้าน/ตำบล	
ไม่มี	50.00
มี	50.00
❖ ความสนใจของเกษตรกรที่จะทำการเกษตรแบบพอเพียง	
สนใจ	90.00
ไม่แน่ใจ	10.00
❖ การรวมกลุ่มกันผลิตหรือจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรในหมู่บ้าน	
ไม่มี	80.00
มี	20.00
❖ เกษตรกรมีการเลี้ยงสัตว์ไว้เพื่อจำหน่ายเป็นรายได้	
ไม่เลี้ยง	20.00
เลี้ยง	80.00
❖ ชนิดของสัตว์ที่เลี้ยง	
ปลา	62.50
สัตว์ปีก	37.50

ตารางที่ 5-1 (ต่อ)

รายการ	ร้อยละ
❖ บริการจากกรมพัฒนาที่ดินที่เกษตรกรในหมู่บ้าน/ตำบล เคยได้รับ	
ไม่มี	10.00
มี	90.00
❖ ชนิดของบริการที่ได้รับจากกรมพัฒนาที่ดิน	
ปุ๋ยหมัก	77.78
ผลิตภัณฑ์ปรับปรุงบำรุงดิน(สารเร่ง พด. ต่างๆ)	44.44
เข้ารับการฝึกอบรม/ดูงาน	44.44
เมล็ดพันธ์พืชปุ๋ยสด	33.33
คำแนะนำวิธีการปรับปรุงบำรุงดิน	33.33
คำแนะนำ/ความช่วยเหลือจากหมอดินอาสา	33.33
ตรวจสอบสภาพดิน	33.33
❖ การพัฒนาแหล่งน้ำในหมู่บ้าน เกษตรกรคิดว่ากรมพัฒนาที่ดินควรสนับสนุน/ช่วยเหลือ	
ไม่ต้องสนับสนุน	30.00
สนับสนุน/ช่วยเหลือ	70.00
❖ ประเภทแหล่งน้ำที่เกษตรกรต้องการให้กรมพัฒนาที่ดินช่วยเหลือ ได้แก่	
ขุดลอกแหล่งน้ำ	42.86
วางท่อ/คลอง/ระบบส่งน้ำ	42.86
ทำฝายกั้นน้ำ	28.57
❖ ความเต็มใจของเกษตรกรที่จะปลูกหญ้าแฝกเพื่อป้องกันรักษาหน้าดินและอนุรักษ์น้ำในพื้นที่เพาะปลูก	
ไม่แน่ใจ	70.00
ไม่ยินดี	30.00
❖ เหตุผลที่เกษตรกรไม่ยินดีปลูกหญ้าแฝก	
ไม่มีพื้นที่พอที่จะปลูก	66.67
ไม่ทราบประโยชน์ของหญ้าแฝก	33.33

ตารางที่ 5-1 (ต่อ)

รายการ	ร้อยละ
❖ เกษตรกรเคยรับทราบเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ปรับปรุงบำรุงดิน ของกรมพัฒนาที่ดิน	
เคย	100.00
เกษตรกรที่ทราบข้อมูลผลิตภัณฑ์ของกรมพัฒนาที่ดินเคยทดลองใช้	80.00
เกษตรกรที่ทราบข้อมูลผลิตภัณฑ์ของกรมพัฒนาที่ดินไม่เคยทดลองใช้	20.00
❖ บุคคล/สื่อที่แนะนำให้เกษตรกรใช้ผลิตภัณฑ์ของกรมพัฒนาที่ดิน	
หมอดินหมู่บ้าน/ตำบล	100.00
เจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอ/ตำบล และ/หรือเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานอื่น	50.00
❖ ชนิดผลิตภัณฑ์บำรุงดินของกรมพัฒนาที่ดินที่เกษตรกรต้องการใช้	
สารเร่ง พด.2 ใช้ทำปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ	80.00
สารเร่ง พด.5 ใช้ผลิตสารกำจัดวัชพืช/หญ้าต่างๆ	50.00
สารเร่ง พด.7 ใช้ผลิตสารป้องกันแมลงศัตรูพืช	50.00
สารเร่ง พด.3 ใช้ผลิตเชื้อจุลินทรีย์ควบคุมโรคพืช	40.00
สารเร่ง พด.1 ใช้ทำปุ๋ยหมัก	30.00
สารปรับปรุงบำรุงดิน พด.4 ใช้ปรับปรุงดินเพื่อการเกษตร	30.00

ที่มา : จากการสำรวจ , 2555

5.2 ปัญหาและความต้องการของเกษตรกร

5.2.1 ปัญหาในการประกอบอาชีพด้านการเกษตรและการครองชีพ

จากการสำรวจข้อมูลเกษตรกรตัวอย่าง พบว่าเกษตรกรในตำบลประสบปัญหาที่สำคัญสองประการได้แก่ ปัญหาในการประกอบอาชีพด้านการเกษตรและด้านการครองชีพ ซึ่งปัญหาในการ ประกอบอาชีพ มีเกษตรกรตัวอย่า งทั้งหมด ประสบปัญหาโดยปัญหาที่สำคัญที่เกษตรกรตัวอย่างประสบเป็นอันดับหนึ่งได้แก่ ขาดแคลนเงินทุนคิดเป็นร้อยละ 40.00 ของจำนวนเกษตรกรตัวอย่างทั้งหมด รองลงมาได้แก่ ราคาผลผลิตตกต่ำ ต้นทุนการผลิตสูง และวัชพืชมากมีสัดส่วนเท่ากันคิดเป็นร้อยละ 30.00 ที่เหลือเป็นปัญหาอื่นๆ ที่แตกต่างกันไป ดังกราฟที่ 5-1

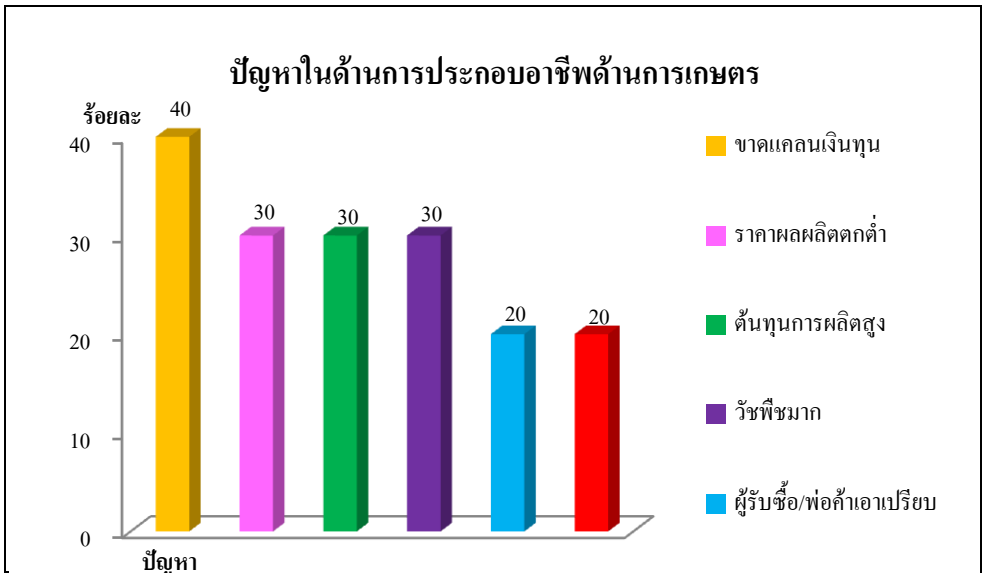

กราฟที่ 5-1 ปัญหาในการประกอบอาชีพการเกษตร

ส่วนปัญหาด้านการครองชีพและด้านอื่นๆ เกษตรกรตัวอย่าง ทั้งหมด ประสบปัญหา โดยปัญหาที่สำคัญที่เกษตรกรตัวอย่างประสบเป็นอันดับหนึ่งได้แก่ น้ำท่วม คิดเป็นร้อยละ 70.00 ของเกษตรกรตัวอย่างที่ประสบปัญหาด้านการครองชีพและด้านอื่นๆ รองลงมาได้แก่ มีหนี้สิน น้ำเน่าเสีย และไม่มีไฟฟ้า คิดเป็นร้อยละ 70.00 30.00 และ 20.00 ดังกราฟที่ 5-2

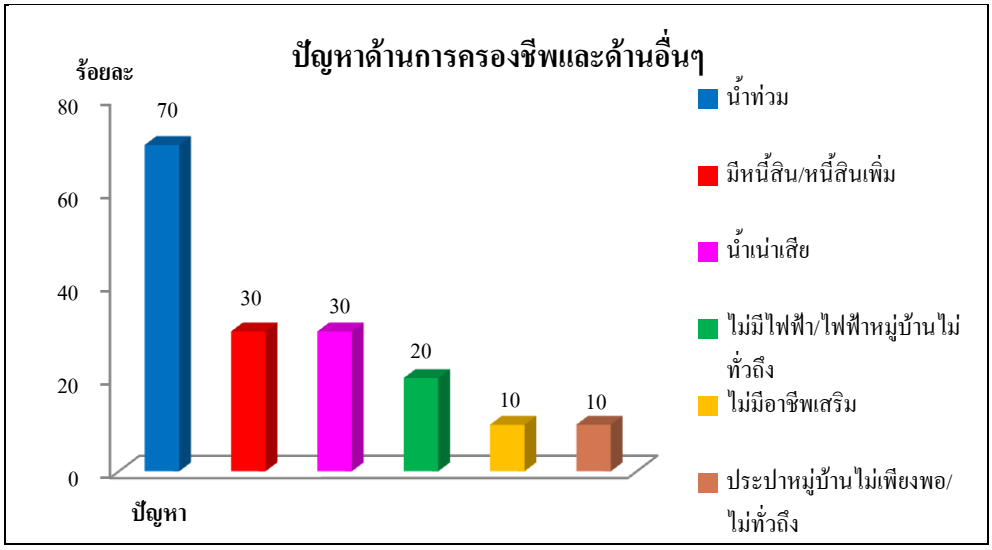

กราฟที่ 5-2 ปัญหาด้านการครองชีพและด้านอื่นๆ

5.2.2 ความต้องการความช่วยเหลือและส่งเสริมจากทางราชการ

จากการสำรวจข้อมูลเกษตรกรตัวอย่าง พบว่ามีเกษตรกรตัวอย่าง ทั้งหมด ต้องการความช่วยเหลือจากทางราชการ ซึ่งความต้องการความช่วยเหลือที่เกษตรกรตัวอย่างต้องการเป็น

อันดับหนึ่งได้แก่ จัดหาแหล่งเงินทุน คิดเป็นร้อยละ 60.00 ของเกษตรกรตัวอย่างที่ต้องการความช่วยเหลือ รองลงมาได้แก่ ปลดหรือลดหนี้ให้เกษตรกร ให้ลดค่าครองชีพ เช่นลดค่าไฟ ค่าน้ำประปา ค่าน้ำมัน และส่งเสริมแนะนำเกี่ยวกับการอนุรักษ์ดินและน้ำ คิดเป็นร้อยละ 50.00 50.00 และ 30.00 ที่เหลือเป็นความต้องการที่แตกต่างกันไป ดังตารางที่ 5-3

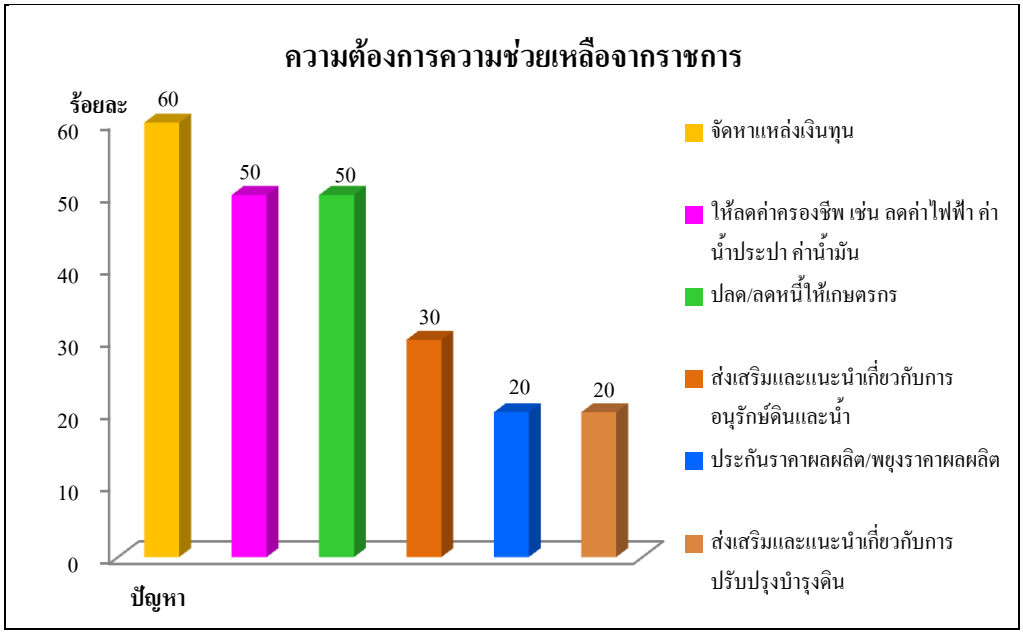

กราฟที่ 5-3 ความต้องการความช่วยเหลือและส่งเสริมจากราชการ

5.3 ศักยภาพของพื้นที่

ศักยภาพของพื้นที่ ได้จากการศึกษาและวิเคราะห์สภาพในพื้นที่ของตำบลที่เป็นจุดแข็งและจุดอ่อน รวมทั้งปัจจัยภายนอกที่เป็นโอกาสและข้อจำกัดในการพัฒนาด้านต่างๆ ข้อมูลที่ศึกษาได้จากข้อมูลปฐมภูมิที่สำรวจในพื้นที่ประกอบกับข้อมูลทุติยภูมิจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้แก่ นโยบายของระดับต่างๆ แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล แผนพัฒนา 3 ปี องค์การบริหารส่วนตำบล แผนงานและโครงการต่างๆ เป็นต้น ได้ผลการศึกษาดังนี้

ด้านทรัพยากรธรรมชาติ

จุดแข็ง

- สภาพพื้นที่อยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำ ท่าจีน ซึ่งเป็นพื้นที่ลุ่มน้ำ ที่มีความอุดมสมบูรณ์ เหมาะสมแก่การเกษตรกรรม
- พื้นที่ทั้งหมดของตำบลอยู่ในเขตชลประทาน และมีระบบคู คลองส่งน้ำต่อเนื่องทั้งพื้นที่ เกษตรกรสามารถทำการเกษตรได้ตลอดทั้งปี

จุดอ่อน

- ดินบางส่วนเป็นกรดจัดมาก ความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติค่อนข้างต่ำ ต้องมีการลงทุนค่อนข้างสูงในการปรับปรุงบำรุงดินเพื่อทำการเกษตร
- ประสบปัญหาน้ำท่วมขังในฤดูน้ำหลากหรือช่วงที่มีพายุฝนพัดผ่าน 3-5 ปีต่อครั้ง ทำให้พืชผลทางการเกษตรได้รับความเสียหาย
- เกษตรกรบางส่วนขาดองค์ความรู้ในการจัดการทรัพยากรดินและน้ำเพื่อให้สามารถใช้ทรัพยากรได้อย่างคุ้มค่าและยั่งยืน ตัวอย่างเช่น การทำการเกษตรตลอดทั้งปี โดยมิได้พักดินหรือฟื้นฟูและปรับปรุงบำรุงดิน
- เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้สารเคมี ป้องกัน กำจัด ศัตรูพืชและวัชพืชปริมาณมาก เนื่องจากการแพร่ระบาดของศัตรูพืช ซึ่งเป็นการเพิ่มต้นทุนการผลิต สารเคมีบางส่วนได้ตกค้างและสะสมอยู่ในดินตลอดจนได้ปนเปื้อนลงสู่แหล่งน้ำ เป็นอันตรายต่อสัตว์น้ำและผู้ใช้น้ำ รวมถึงผู้บริโภคผลิตผลทางการเกษตร

โอกาส

- รัฐบาลได้กำหนดเกษตรอินทรีย์เป็นวาระแห่งชาติ ประกอบกับประชาชนมีความต้องการบริโภคอาหารที่ปลอดภัยจากสารพิษมากขึ้น ทำให้เกษตรกรได้ลดปริมาณการใช้สารเคมีลงและหันมาใช้ปุ๋ยอินทรีย์และการกำจัดศัตรูพืชโดยชีววิธีมากขึ้น
- เนื่องจากวิกฤตโลกร้อน ทำให้หน่วยงานของรัฐ มีนโยบายและมาตรการต่างๆ ในการอนุรักษ์ฟื้นฟูและส่งเสริม การจัดการทรัพยากรดิน น้ำและป่าไม้ อย่างถูกต้องเหมาะสมและยั่งยืน เช่น การไถกลบตอซังและการปลูกต้นไม้ยืนต้น เป็นต้น
- รัฐบาลมีนโยบายการฟื้นฟูและการใช้ประโยชน์ที่ดินทิ้งร้างและที่ดินว่างเปล่า เพื่อให้ใช้ทรัพยากรที่ดินให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

อุปสรรค

- สภาพอากาศปัจจุบันมีความแปรปรวนจากผลกระทบของภาวะโลกร้อน ทำให้เกิดปัญหาภัยธรรมชาติอยู่บ่อยครั้ง รวมถึงการระบาดของโรคและแมลงที่ควบคุมได้ยาก
- นโยบายที่ดิน กำหนดให้ที่ดิน ซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีค่า มีราคาและมีเจ้าของ เป็นอุปสรรคทำให้การบริหารจัดการทรัพยากรอื่นๆ ทำได้ยาก โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีการใช้ที่ดินอย่างเข้มข้น

ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

จุดแข็ง

- มีระบบสาธารณูปโภคอำนวยความสะดวกที่จำเป็น ทั้งระบบโครงข่ายคมนาคม ไฟฟ้าและน้ำประปา รวมถึงทางลำเลียงผลผลิตจากไร่นาสู่ตลาด ครอบคลุมทั้งตำบล
- มีหน่วยงานดูแลและบริการด้านการศึกษาและสาธารณสุข ครอบคลุมทั้งตำบล
- มีองค์กรส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบในการพัฒนาและปรับปรุงระบบโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่ตำบล

จุดอ่อน

- ขาดระบบป้องกันอุทกภัยที่มีประสิทธิภาพ เมื่อเกิดอุทกภัย ส่งผลให้พื้นที่ทางการเกษตรเสียหายอย่างรุนแรง
- ไม่มีตลาดกลางรับซื้อพืชผลทางการเกษตรในพื้นที่ ทำให้ต้องเสียต้นทุนในการขนส่งผลิตผลทางการเกษตรไปขายในพื้นที่อื่น

โอกาส

- รัฐบาลมีนโยบายกำหนดให้ประเทศไทยเป็นแหล่งผลิตอาหารของโลก (ครัวไทยสู่ครัวโลก) และสนับสนุนการเดินงานของท้องถิ่น ทำให้หน่วยงานของรัฐต้องดูแลและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางด้านการเกษตรให้สมบูรณ์ทั่วถึง โดยเฉพาะในพื้นที่ของตำบลซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของแหล่งผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ
- หน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบลและหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ได้กำหนดแผนงานในการพัฒนาและปรับปรุงระบบโครงสร้างพื้นฐานทั้งหมดอย่างต่อเนื่อง

อุปสรรค

- เนื่องจากประเทศไทย เป็นประเทศกำลังพัฒนา การลงทุนในระบบโครงสร้างพื้นฐานให้สมบูรณ์ทั่วถึง ตลอดจนระบบโลจิสติกส์ที่ช่วยลดต้นทุนในการขนส่ง อาทิ ระบบขนส่งทางราง จำเป็นต้องใช้เวลาและมีข้อจำกัดด้านงบประมาณ
- โครงการขนาดใหญ่ต้องใช้งบประมาณสูง องค์การบริหารส่วนตำบลไม่สามารถดำเนินการเองได้

ด้านเศรษฐกิจ

จุดแข็ง

- ตามข้อมูลเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ประชากรในตำบลบ้านหลวง มีรายได้เฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 23,000 บาทต่อปีต่อคนร้อยละ 70.00 ของประชากรทั้งหมด
- มีการรวมกลุ่มของเกษตรกร ได้แก่ กลุ่มน้ำพริกกึ่งสำเร็จรูปหมู่ 5 กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสตรีบ้านหลวงก้าวหน้าอำเภอดอนตูม กลุ่มดอกไม้จัน กลุ่มทำพวงหรีด กลุ่มผู้เพาะเห็ดบ้านหลวง ศูนย์ข้าวบ้านหลวง กลุ่มเกษตรกรทำนาบ้านหลวง
- เกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกข้าว ในเขตชลประทาน เกษตรกรที่สำรวจส่วนใหญ่จึงไม่ต้องการเปลี่ยนชนิดพืชเดิมเป็นพืชอุตสาหกรรมเพราะเห็นว่า พืชเดิมที่ปลูกราคาผลผลิตดี มีตลาดรองรับ ปลูกและดูแลรักษาง่าย เป็นต้น
- เกษตรกรที่สำรวจส่วนใหญ่สนใจรับเทคโนโลยีใหม่และทราบวิธีการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร ได้แก่ เปลี่ยนพันธุ์ใหม่ ปลูกพืชหมุนเวียน และใส่ปุ๋ยเคมี ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวภาพ และวัสดุเพื่อปรับปรุงดิน ตามลำดับ
- การประกอบอาชีพเกษตรกรอาศัยน้ำจากโครงการชลประทานเป็นหลัก

จุดอ่อน

- ขาดอำนาจต่อรองในการจำหน่ายผลผลิตเพราะการรวมกลุ่มอาชีพยังมีน้อยและบางกลุ่มยังไม่เข้มแข็ง ทำให้ถูกผู้รับซื้อเอาเปรียบ โดยกดราคาผลผลิตให้ต่ำ
- เกษตรกรขาดความรู้ในด้านการจัดการเงินเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทำให้เกิดหนี้สินนอกระบบและในระบบ

โอกาส

- นโยบายรัฐบาลเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก มุ่งเน้นเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งเกษตรกรที่สำรวจส่วนใหญ่ให้ความสนใจในการทำการเกษตรแบบพอเพียงและสนใจที่จะทำเกษตรอินทรีย์ ต้องการทำแบบไม่ใช้สารเคมี
- นโยบายของรัฐบาลส่งเสริมการผลิตอาหารปลอดสารพิษ
- ประเทศไทยจะเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ในปี 2558 เป็นโอกาสในการขยายตลาดการส่งออกสินค้าเกษตรโดยไม่มีกำแพงภาษี ตลอดจนโอกาสในการแลกเปลี่ยนเทคโนโลยีในการผลิตสินค้าเกษตรระหว่างประเทศสมาชิก

อุปสรรค

- ราคาผลผลิตการเกษตรโดยเฉพาะข้าว ขึ้นอยู่กับตลาดโลกและตลาดภูมิภาค การแก้ไขปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำจึงทำได้ลำบาก
- มีวัชพืชมาก ทำให้ผลผลิตต่ำ
- ต้นทุนการผลิตสูงขึ้นเนื่องจากปัจจัยการผลิตมีราคาสูง เช่น ค่าปุ๋ย ค่าสารเคมี พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ค่าจ้างแรงงาน ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ปุ๋ยเคมีและสารเคมีเนื่องจากต้องนำเข้าจากต่างประเทศ ขณะที่ราคาผลผลิตตกต่ำ
- การที่ประเทศไทยจะเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ในปี 2558 หากไม่มีการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรหรือแปรรูปผลิตภัณฑ์โดยนำเทคโนโลยีการผลิตเข้ามาใช้เพื่อเพิ่มมูลค่าแก่สินค้าก็จะไม่สามารถแข่งขันกับประเทศสมาชิกซึ่งมีต้นทุนในการผลิตต่ำกว่าประเทศไทยได้เช่น ประเทศจีน กัมพูชา และเวียดนามเป็นต้น

ด้านสังคม

จุดแข็ง

- กลุ่มสตรี ผู้สูงอายุ ผู้ด้อยโอกาส และสถาบันครอบครัว ได้รับการช่วยเหลือ โดยมีโครงการจัดสวัสดิการสังคมสงเคราะห์แก่ผู้ยากไร้ เพื่อการยังชีพ
- มีการส่งเสริมด้านกีฬาและกีฬาพื้นบ้าน เพื่อให้ประชาชนใช้เวลาว่างในการออกกำลังกาย ทำให้มีร่างกายแข็งแรงและเพื่อต้านยาเสพติด
- ส่งเสริมประเพณีท้องถิ่น โดยจัดงานประเพณีต่างๆ เพื่อสืบทอดวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น รวมทั้งทำนุบำรุงศาสนาและส่งเสริมกิจกรรมทางศาสนาให้ดำรงไว้ ซึ่งศิลปะและวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น
- มีโรงงานอุตสาหกรรม ประเภท2 และ3 ตั้งอยู่ในตำบลทั้งสิ้น 9 แห่ง จำแนกได้ดังนี้ โรงงาน ขุด ลอก ตัก ดิน ทราย กรวด 2 แห่ง โรงประดิษฐ์กรรมจากไม้ เช่น ล้อไม้ ชั้นวางของ 1 แห่ง โรงทำกล่องกระดาษลูกฟูก 1 แห่ง ทำกระดาษกาว กระดาษปิดฝาผนังและสติ๊กเกอร์ต่างๆ 2 แห่ง โรงผลิตปุ๋ยหมัก 1 แห่ง โรงซัก อบ รีดเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม 1 แห่ง

จุดอ่อน

- ประชากรรวมทั้งเกษตรกรขาดวินัยในการใช้จ่าย ทำให้มีหนี้สินทั้งในระบบและนอกระบบอย่างต่อเนื่อง
- มีปัญหาเรื่องยาเสพติด

โอกาส

- รัฐบาลให้ความสำคัญกับการดำเนินการแก้ไขปัญหาความยากจนภาคประชาชนและส่งเสริมอาชีพ
- รัฐบาลให้ความสำคัญกับการดำเนินการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด การจัดระเบียบสังคม และการทุจริตคอรัปชั่น

อุปสรรค

- การแปรเปลี่ยนความเจริญจากภาคเกษตรกรรมไปสู่ภาคอุตสาหกรรม ตลอดจนการพัฒนาการศึกษา ซึ่งเน้นภาคธุรกิจภาคธุรกิจอุตสาหกรรมมากกว่าเกษตรกรรม ทำให้สภาพสังคมเปลี่ยนไปและมีปัญหาอื่นๆ ตามมา เช่น ปัญหาการว่างงาน ปัญหาแพร่ระบาดของเสพติด เป็นต้น
- ปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจของโลก ทำให้เกิดภาวะถดถอย เกิดการชะลอตัวทางเศรษฐกิจ และภัยพิบัติทางธรรมชาติ ทำให้เกิดปัญหาเรื่องรายได้ของประชาชน

บทที่ 6
เขตการใช้ที่ดิน

6.1 การกำหนดเขตการใช้ที่ดิน

ผลจากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติ อันได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้สภาพการใช้ที่ดิน สภาพพื้นที่ ลักษณะภูมิอากาศ ตลอดจนความเหมาะสมของที่ดินด้านกายภาพ สภาพทางเศรษฐกิจสังคม ประกอบกับมาตรการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติมาพิจารณาร่วมกับนโยบาย ยุทธศาสตร์ของจังหวัดและกฎหมายที่เกี่ยวกับการพัฒนาการเกษตร สามารถนำมาสังเคราะห์กำหนดเป็นเขตการใช้ที่ดิน ตำบล บ้านหลวง อำเภอ ดอนตูม จังหวัดนครปฐม ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้เกิดการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสมและยั่งยืน ได้ดังนี้

1. เขตพื้นที่การเกษตร

มีเนื้อที่ 4,016 ไร่หรือร้อยละ 56.00 ของพื้นที่ตำบล เป็นพื้นที่ทำการเกษตร นอกเขตป่าสงวนแห่งชาติหรือพื้นที่ที่ได้ดำเนินการปฏิรูปที่ดินแล้ว กำหนดขึ้นเพื่อเป็นเขตพัฒนาการผลิตทางการเกษตรเป็นหลักสามารถแบ่งเป็นเขตต่างๆ ได้ดังนี้

เขตเกษตร พัฒนาในพื้นที่ชลประทาน

มีเนื้อที่ 4,016 ไร่หรือร้อยละ 56.00 ของพื้นที่ตำบล เป็นเขตพื้นที่ทำการเกษตรโดยอาศัยระบบชลประทาน ดินมีศักยภาพในการผลิตสูง เนื่องจากเป็นเขตเศรษฐกิจที่สำคัญในการผลิตข้าว พืชอาหารและพืชอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก มีระบบชลประทาน สามารถที่จะทำการเกษตรนอกฤดูฝน ประกอบกับระบบขนส่งผลผลิตและตลาดรับซื้อผลผลิตคลอบคลุมทั่วทั้งพื้นที่ แบ่งเป็นเขตย่อยตามประเภทความเหมาะสมของการใช้ประโยชน์ที่ดิน ดังนี้

1.1 เขตพื้นที่ทำนาศักยภาพสูง (หน่วยแผนที่ 211)

มีเนื้อที่ 3,238 ไร่หรือร้อยละ 45.15 ของพื้นที่ตำบล สภาพพื้นที่เป็นที่ราบและส่วนใหญ่ที่ดินมีความเหมาะสมปานกลาง ในการทำนาปลูกข้าวโดยอาศัยระบบชลประทาน

ข้อเสนอแนะ ควรพัฒนาทำการผลิตเพื่อการค้า โดยเพิ่มศักยภาพการผลิตด้วยการใช้พันธุ์ข้าวที่ดีจากแหล่งผลิตที่เชื่อถือได้ ประกอบกับการใช้ปุ๋ยคอก ปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยชีวภาพควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมี ซึ่งจะเห็นการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ปุ๋ย สามารถช่วยลดต้นทุนการผลิตโดยรวมได้ ในพื้นที่สามารถใช้น้ำชลประทาน นอกฤดูฝนควรมีการวางแผนการผลิต การบริหารจัดการน้ำของกลุ่มผู้ใช้น้ำและเลือกชนิดพืชปลูก ตามปริมาณน้ำต้นทุนในแต่ละปี

1.2 เขตพื้นที่ปลูกพืชไร่ศักยภาพสูง (หน่วยแผนที่ 212)

มีเนื้อที่ 90 ไร่หรือร้อยละ 1.26 ของพื้นที่ตำบล สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีความเหมาะสมของที่ดินในการปลูกพืชไร่สูง แต่มีข้อได้เปรียบเรื่องระบบชลประทานและเรื่องของตลาด โดยเฉพาะพืชหลังพลังงาน เช่น อ้อยและมันสำประหลัง ที่ได้รับการสนับสนุนและดูแลเรื่องราคาจากรัฐบาล

ข้อเสนอแนะ ในการผลิตควรมีการปรับปรุงดินด้วยเทคโนโลยีชีวภาพ เพื่อลดและทดแทนการใช้ปุ๋ยเคมี เช่น การใช้พืชปุ๋ยสด โดยการปลูกปอเทืองหรือถั่วพร้าและไถกลบเมื่อพืชออกดอกเป็นปุ๋ยพืชสด และใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก รวมถึงน้ำหมักชีวภาพ ในการปรับปรุงบำรุงดินและพืชที่ปลูก เป็นต้น ทั้งนี้ในการผลิตเพื่ออุตสาหกรรม การ ใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ ยังคงเป็นทางเลือกที่เหมาะสม เพื่อให้ได้ผลผลิตพืชสูงตามกำลังผลิตของดิน

1.3 เขตพื้นที่ปลูกไม้ผลศักยภาพสูง (หน่วยแผนที่ 213)

มีเนื้อที่ 86 ไร่หรือร้อยละ 1.20 ของพื้นที่ตำบล พื้นที่ค่อนข้างราบเรียบเป็นพื้นที่ที่ปรับรูปโดยการยกร่องปลูกพืชเพื่อแก้ปัญหาน้ำท่วมขัง มีความเหมาะสมของที่ดินและภูมิอากาศในการปลูกไม้ผล ที่ให้ผลผลิตสูง

ข้อเสนอแนะ เขตการผลิตนี้ควรอยู่ใกล้ตลาดกลางทางการเกษตรหรือใกล้โรงงานแปลงรูป และควรปลูกในรูปแบบของการผสมผสาน โดยปลูกพืชหลายชนิด เพื่อลดความเสี่ยงในเรื่องของราคาและแปรปรวนของสภาพภูมิอากาศ ผลผลิตจากการเกษตรจำพวกไม้ผล ส่วนใหญ่จะเน่าเสียง่ายเนื่องจากการขนส่งและขาดความรู้เรื่องการจัดการผลิตหลังเก็บเกี่ยว ดังนั้นในการผลิตพืช เกษตรกรควรคำนึงเรื่องการขนส่งสินค้า การบรรจุหีบห่อของผลผลิต ในเรื่องของการตลาด และความต้องการของผู้บริโภค นอกจากนั้นเกษตรการควรมีการจัดการความรู้ในด้านการจัดการหลักการเก็บเกี่ยว อาทิ การเคลือบผิวผลไม้เพื่อยืดอายุการสุกงอม , การฉายรังสี , การแปรรูปผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าของผลผลิตเป็น

1.4 เขตพื้นที่ปลูกไม้ยืนต้นศักยภาพสูง (หน่วยแผนที่ 214)

มีเนื้อที่ 54 ไร่หรือร้อยละ 0.75 ของพื้นที่ตำบล

ข้อเสนอแนะ เขตปลูกไม้ยืนต้นนี้ ส่วนใหญ่เกษตรกรไม่ได้ปลูกเพื่อมุ่งเน้นผลประโยชน์มากนัก เนื่องจากอาจปลูกเพื่อเป็นแนวกันลม (Wind Break) หรือเป็นไม้ใช้สอยใน

ครัวเรือน ส่วนน้อยที่ผลิตเพื่อการค้า ได้แก่ ยูคา ดังนั้นจึงควรมีเขตกรรม เพื่อป้องกันการเป็นแหล่งสะสมของโรคแมลง และควรมีการจัดการดินและปุ๋ยให้เหมาะสมกับพืชแต่ละชนิด

1.5 เขตพื้นที่ปลูกพืชผัก/ไม้ดอกไม้ประดับศักยภาพสูง (หน่วยแผนที่ 216)

มีเนื้อที่ 548 ไร่หรือร้อยละ 7.64 ของพื้นที่ตำบล

ข้อเสนอแนะ เกษตรกรเป็นผู้ขยายพันธ์เองโดยไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ทำให้ได้กิ่งพันธุ์ที่ขาดความสม่ำเสมอ ซึ่งมีผลต่อคุณภาพของผลผลิตและราคาจำหน่าย ดังนั้นจึงควรเลือกชนิดพืชที่ปลูกให้ตรงความต้องการของตลาด ควรปรับปรุงพันธ์พืชให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ โดยเกษตรกรควรได้รับการสนับสนุนด้านการวิจัยจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในการปรับปรุงพันธุ์พืชเขตร้อนที่มีอยู่เพื่อการผลิตในเชิงการค้า เพื่อให้ได้พืชพันธุ์ดีที่เหมาะสมกับสภาพภูมิอากาศของประเทศไทย ทั้งนี้ยังพบปัญหาด้านการจัดการด้านการรักษาดอกไม้ภายหลังการตัดที่อุณหภูมิต่ำ รวมทั้งการขนส่งโดยควบคุมอุณหภูมิยังมีอยู่ในวงที่จำกัดมาก แนวทางแก้ไขจึงควรมีการรวมกลุ่มของเกษตรกร เพื่อจัดหาปัจจัยการผลิตและสาธารณูปโภคร่วมกัน เช่น การมีห้องเย็นที่แหล่งผลิต และลดห้องเย็นเพื่อการขนส่ง ซึ่งรัฐควรเป็นผู้สนับสนุน

เขตพื้นที่เลี้ยงสัตว์

1.6 เขตพื้นที่โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ (หน่วยแผนที่ 241)

มีเนื้อที่ 107 ไร่หรือร้อยละ 1.49 ของพื้นที่ตำบล

ข้อเสนอแนะ ควรมีระบบการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม อาทิ การนำมูลสัตว์มาทำก๊าซชีวภาพ มีระบบถ่ายเทอากาศที่ถูกสุขลักษณะไม่ส่งกลิ่นรบกวนชุมชน ควรมีระบบบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยลงสู่แหล่งน้ำ

1.7 เขตพื้นที่เลี้ยงสัตว์น้ำ (หน่วยแผนที่ 242)

มีเนื้อที่ 232 ไร่หรือร้อยละ 3.24 ของพื้นที่ตำบล

ข้อเสนอแนะ ควรมีระบบการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม อาทิ การบำบัดของเสียจากระบบการเลี้ยงสัตว์น้ำ และมีสุขลักษณะที่ถูกต้องในการจัดการฟาร์ม

2. เขตพื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง (หน่วยแผนที่ 300)

มีเนื้อที่1,724 ไร่หรือร้อยละ24.04ของพื้นที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีประชากรหนาแน่น

ข้อเสนอแนะ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นควรที่จะศึกษาถึงปัญหาและความต้องการของพื้นที่ โดยยึดหลักวิชาการผนวกกับศักยภาพของพื้นที่และชุมชน ประกอบกับข้อมูล

ของหน่วยงานต่างๆ เพื่อกำหนดทิศทางพัฒนาและการขยายตัวของชุมชนให้สอดคล้องกับทรัพยากรต่างๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับชุมชนอย่างยั่งยืน

3. เขตพื้นที่แหล่งน้ำ (หน่วยแผนที่ 400)

มีเนื้อที่ 1,092 ไร่หรือร้อยละ 15.23 ของพื้นที่ตำบล เป็นพื้นที่แหล่งน้ำ เช่น ห้วย หนอง คลอง บึง ตามธรรมชาติ รวมถึงแหล่งน้ำที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น คลองชลประทาน อ่างเก็บน้ำ สระน้ำในไร่นา เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ ควรมีมาตรการในการดูแลแหล่งน้ำในพื้นที่ให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชน โดยมีการขุดลอกและซ่อมบำรุง เพื่อที่ให้แหล่งน้ำที่มีสามารถช่วยเก็บกักน้ำไว้เพื่อการเกษตร การ ประมงและเพื่อการพักผ่อนของคนในชุมชน ตลอดจนทางน้ำทำหน้าที่ช่วยระบายน้ำในช่วงหน้าฝนได้

ตารางที่ 6 -1 เขตการใช้ที่ดินตำบลบ้านหลวง อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม

เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
1. เขตพื้นที่การเกษตร		
เขตเกษตรพัฒนาในพื้นที่ชลประทาน	**4,016**	**56.00**
- เขตพื้นที่ทำนาศักยภาพสูง (หน่วยแผนที่ 211)	3,238	45.15
- เขตพื้นที่ปลูกพืชไร่ศักยภาพสูง (หน่วยแผนที่ 212)	90	1.26
- เขตพื้นที่ปลูกไม้ผลศักยภาพสูง (หน่วยแผนที่ 213)	86	1.20
- เขตพื้นที่ปลูกไม้ยืนต้นศักยภาพสูง (หน่วยแผนที่ 214)	54	0.75
- เขตพื้นที่ปลูกพืชผัก/ไม้ดอกไม้ประดับศักยภาพสูง (หน่วยแผนที่ 216)	548	7.64
เขตพื้นที่เลี้ยงสัตว์	**339**	**4.73**
- เขตพื้นที่โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ (หน่วยแผนที่ 241)	107	1.49
- เขตพื้นที่เลี้ยงสัตว์สัตว์น้ำ (หน่วยแผนที่ 242)	232	3.24
2. เขตพื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง (หน่วยแผนที่ 300)	**1,724**	**24.04**
3. เขตพื้นที่แหล่งน้ำ (หน่วยแผนที่ 400)	**1,092**	**15.23**
รวม	**7,171**	**100.00**

6.2 แผนการพัฒนาที่ดินเพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิตด้านการเกษตร

การที่จะให้เขตการใช้ที่ดินระดับตำบลที่กำหนดบรรลุเป้าหมายจำเป็นต้องมีแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรด้านต่างๆ ทั้งด้านการพัฒนาการเกษตรทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ

สำหรับด้านการพัฒนาด้านการเกษตร มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร พร้อมทั้งมีการจัดการที่ดินและสิ่งแวดล้อมให้สามารถใช้ที่ดินได้อย่างยั่งยืนถาวร ทั้งนี้ในด้านของงานพัฒนาที่ดินควรที่จะต้องดำเนินการพัฒนาในเขตพื้นที่การเกษตรตามศักยภาพของเขตการใช้ที่ดินที่กำหนด โดยในเขตพื้นที่พัฒนาเกษตรกรรม หน่วยงานของรัฐต้องดูแลด้านโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น เช่น ระบบชลประทานและระบบระบายน้ำ ระบบการขนส่งและลำเลียงผลผลิต รวมถึงการจัดรูปที่ดินให้มีความสัมพันธ์กันอันจะส่งผลต่อผลผลิตที่ได้ทั้งคุณภาพและปริมาณเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้จะต้องคำนึงถึงการลดต้นทุนการผลิตและสิ่งแวดล้อม ดังนั้นการดำเนินการส่งเสริมการลดใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีทางการเกษตร โดยการใช้เทคโนโลยีชีวภาพที่สามารถปรับเปลี่ยนเป็น

เทคโนโลยีที่เหมาะสมหรือเทคโนโลยีชาวบ้านได้ เข้าร่วมในขั้นตอนผลิต อันจะส่งผลถึงคุณภาพของผลผลิตและคุณภาพชีวิตของสังคมโดยรวมได้

6.3 ข้อเสนอแนะการนำแผนการใช้ที่ดินไปสู่การจัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาที่ดิน

จากเขตการใช้ที่ดินที่กำหนดในการดำเนินการพัฒนาที่ดินเพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิตของตำบล หน่วยปฏิบัติ การที่มีหน้าที่รับผิดชอบสามารถนำไปตรวจสอบและขยายผลจัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาการเกษตรหรือแผนปฏิบัติการพัฒนาที่ดินในระดับตำบล โดยจะต้องทำการสอบถามความคิดเห็นจัดทำประชาพิจารณ์ ทำความเข้าใจกับชุมชนหรือเกษตรกรที่เกี่ยวข้องถึงปัญหาและแนวทางในการจัดการในการไปแก้ปัญหาร่วมกันเพื่อให้ทราบถึงความเป็นไปได้ ความพร้อมของเกษตรกรในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ในพื้นที่ดังกล่าว ควรมีการเลือกพื้นที่นำร่องในการพัฒนาที่ดิน เพื่อแก้ปัญหาแต่ละปัญหาแล้วขยายผลความสำเร็จของงานในการพัฒนาที่ดินไปสู่พื้นที่ใกล้เคียงที่มีปัญหาในลักษณะเดียวกัน เพื่อให้การพัฒนาที่ดินเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรครอบคลุมพื้นที่พืชเศรษฐกิจทั้งตำบลได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

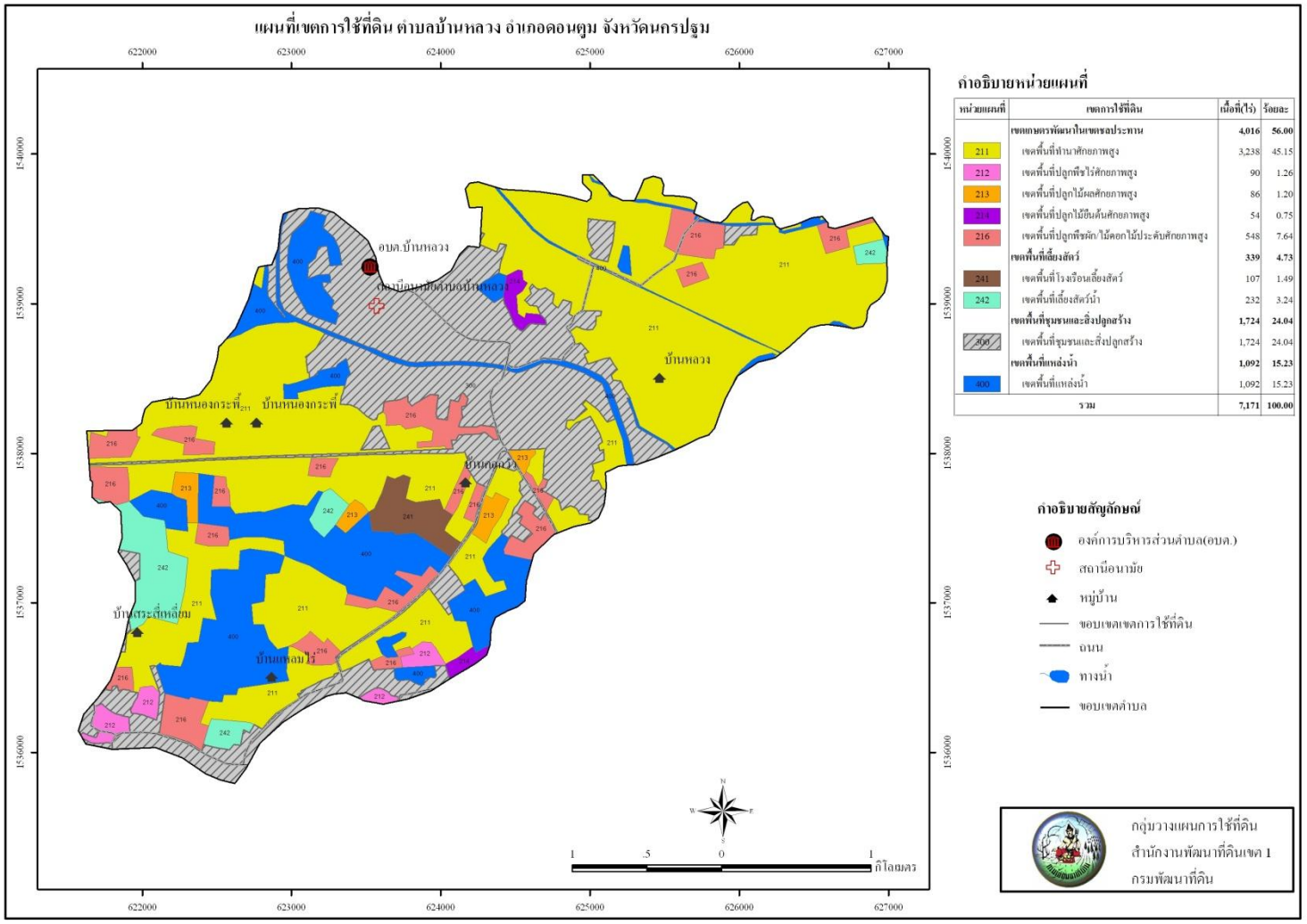

หน่วยแผนที่	เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่(ไร่)	ร้อยละ
	เขตเกษตรพัฒนาในเขตชลประทาน	**4,016**	**56.00**
211	เขตพื้นที่ทำนาศักยภาพสูง	3,238	45.15
212	เขตพื้นที่ปลูกพืชไร่ศักยภาพสูง	90	1.26
213	เขตพื้นที่ปลูกไม้ผลศักยภาพสูง	86	1.20
214	เขตพื้นที่ปลูกไม้ยืนต้นศักยภาพสูง	54	0.75
216	เขตพื้นที่ปลูกพืชผัก/ไม้ดอกไม้ประดับศักยภาพสูง	548	7.64
	เขตพื้นที่เลี้ยงสัตว์	**339**	**4.73**
241	เขตพื้นที่ โรงเรือนเลี้ยงสัตว์	107	1.49
242	เขตพื้นที่เลี้ยงสัตว์น้ำ	232	3.24
	เขตพื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	**1,724**	**24.04**
400	เขตพื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	1,724	24.04
	เขตพื้นที่แหล่งน้ำ	**1,092**	**15.23**
400	เขตพื้นที่แหล่งน้ำ	1,092	15.23
	รวม	**7,171**	**100.00**

รูปที่ 6-1 แผนที่เขตการใช้ที่ดิน ตำบลบ้านหลวง อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม

บรรณานุกรม

กรมการปกครอง. 2553. **รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน.** http://www.dopa.go.th/TH/service.pnp

กรมการพัฒนาชุมชน. 2552. **รายงานข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน จปฐ. ระดับตำบล ปี 2552-2554.** กระทรวงมหาดไทย. http://www.cdd.go.th

กรมชลประทาน. 2550. **ข้อมูลขอบเขตชลประทานจังหวัดนครปฐม.** กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

กรมพัฒนาที่ดิน. 2548. **รายงานการจัดการทรัพยากรดินเพื่อการปลูกพืชเศรษฐกิจหลักตามกลุ่มชุดดิน เล่ม 1 ดินบนพื้นที่ราบต่ำ.** กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

กรมพัฒนาที่ดิน. 2548. **รายงานการจัดทรัพยากรดินเพื่อการปลูกพืชเศรษฐกิจตามหลักกลุ่มชุดดิน. เล่ม 2 ดินบนพื้นดอน.** กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และ พันธุ์พืช. 2550. **ข้อมูลป่าไม้ตามกฎหมาย.** กระทรวงทรัพยากรแห่งชาติและสิ่งแวดล้อม.

กรมอุตุนิยมวิทยา. 2554. **สถิติภูมิอากาศ พ.ศ. 2535-2554.** กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.

กองแผนที่และการพิมพ์. 2544. **ป่าไม้ถาวรตามมติคณะรัฐมนตรี.** กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

บัณฑิต ตันศิริ. 2535. **แนวทางการวางแผนการใช้ที่ดิน.** เอกสารวิชาการ ฉบับที่ 3. กองวางแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

บัณฑิต ตันศิริ และคำรน ไทรฟัก. 2542. **คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน สำหรับพืชเศรษฐกิจ.** เอกสารวิชาการ ฉบับที่ 2/2535 : ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 3/2542. กองวางแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

สำนักงานประมงจังหวัดนครปฐม. 2554. **ข้อมูลสถิติประมงรายตำบลจังหวัดนครปฐม. ปี 2554.** กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนครปฐม. 2554. **ข้อมูลสถิติการปศุสัตว์จังหวัดนครปฐม**. กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

สำนักสถิติแห่งชาติ. 2547. **ระบบข้อมูลสถิติระดับท้องถิ่น.** สำนักนายกรัฐมนตรี. http://service.nso.go.th/stat_tab/index

สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดนครปฐม. 2554. **ทำเนียบโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดนครปฐม ปี 2554.** สำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม.

สำนักนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน. 2553. **แผนที่การใช้ที่ดินประเทศไทย (เชิงตัวเลข) มาตราส่วน 1: 25,000.** กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

สำนักสำรวจและวิจัยทรัพยากรดิน. 2553. **แผนที่กลุ่มชุดดินประเทศไทย (เชิงตัวเลข) มาตราส่วน 1: 25,000.** กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

สำนักสำรวจดินและวางแผนการใช้ที่ดิน. 2548. **มหัศจรรย์พันธุ์ดิน.** กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวง. อำเภอดอนตูม. จังหวัดนครปฐม. **แผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2555-2557).** องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย.

FAO. 1992. **CROPWAT : A Computer Program for Irrigation Planning and Management Irrigation And Drainage.** Paper 46. Rome Italy.

FAO. 1993. **Guidelines for Land-use Planning.** Rome Italy.

FAO. 2007. **Land evaluation. Land and water discussion paper 6.** Rome Italy.